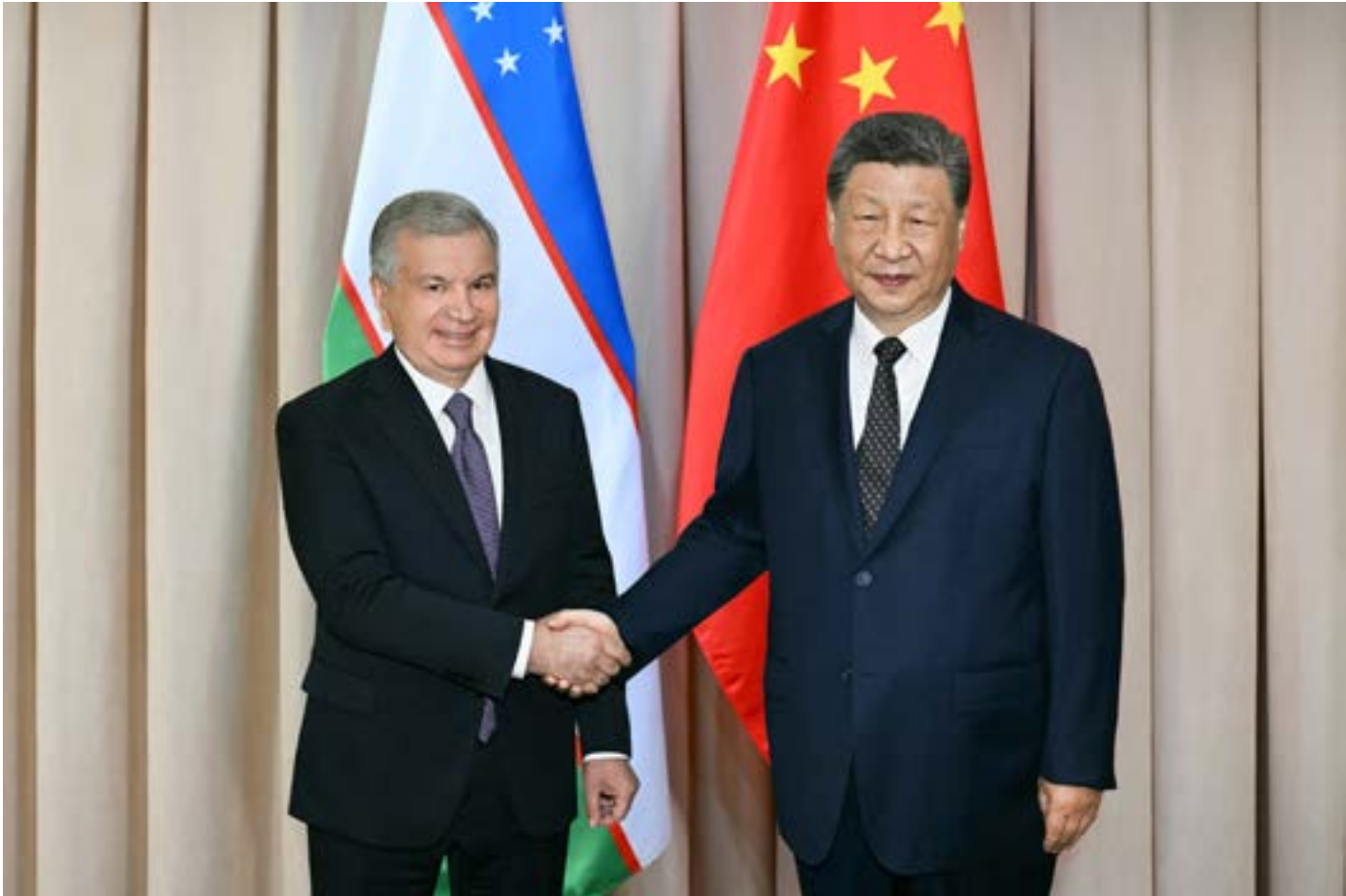

ШҲТ САММИТИ ОЛДИДАН САМАРАЛИ МУЛОҚОТЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Қирғиз Республикаси Президенти Садир Жапаровнинг таклифига биноан 31 август куни Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар раҳбарлари кенгашининг навбатдаги йиғилиши ҳамда “ШҲТ плюс” форматидаги учрашувда иштирок этиш учун Бишкек шаҳрига келди.

“Манас” халқаро аэропортида давлатимиз раҳбарини Қирғиз Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Раиси — Президент Администрацияси раҳбари Адилбек Қасималиев ва бошқа расмийлар кутиб олди.

Президентимиз Шанхай ҳамкорлик ташкилоти саммити доирасида бир қатор хорижий делегациялар раҳбарлари билан учрашувлар ўтказди.

Бишкек шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Хитой Халқ Республикаси Раиси Си Цзиньпин билан музокаралари бўлиб ўтди.

Учрашув аввалида давлатимиз раҳбари Хитой ётақчисига Ўзбекистон мустақиллигининг 35 йиллиги муносабати билан йўллаган самимий табриги ҳамда Ўзбекистон — Хитой кўп қиррали муносабатларини мустаҳкамлашга қўшаётган шахсий ҳиссаси учун миннатдорлик билдирди.

Келгуси йилда мамлакатларимиз ўртасида дипломатик алоқалар ўрнатилганига 35 йил тўлади. Ушбу қутлуг санани кенг нишонлаш бўйича тadbирлар дастурини тайёрлаш таклиф этилди.

Сўнгги йилларда икки томонлама муносабатлар сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилди. Барча даражаларда алоқалар изчил мустаҳкамланиб, сиёсий мулоқот, савдо-иқтисодий, инвестициявий ва технология ҳамкорлик ривожланмоқда, маданий-гуманитар алмашинувлар кенгайимоқда.

Томонлар ташқи сиёсат идоралари ўртасидаги тизимли стратегик мулоқотни давом эттириш ва парламентлараро алоқаларни янада чуқурлаштириш муҳимлигини таъкидладилар. Ўзбекистон “ягона Хитой” сиёсати ҳамда “уч ёвуз куч”га қарши қатъий курашни доимий қўллаб-қувватлаши қайд этилди.

Савдо-иқтисодий ва инвестициявий ҳамкорликка алоҳида эътибор қаратилди. Ўтган йили икки мамлакат ўртасидаги товар айир-бошлаш ҳажми 18 миллиард долларга яқинлашди. Келгусида унинг янада ўсишига ишонч билдирилди.

Яқин йилларда товар айирбошлаш ҳажминини 30 миллиард долларга етказиш бўйича янги

маррани белгилаш таклиф этилди. Шу мақсадда саноат ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ўзаро етказиб беришни кўпайтириш ҳамда Ўзбекистон корхоналарининг Хитойда ўтказиладиган савдо кўргазмаларида фаол иштирокини таъминлаш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирлар давом эттирилади.

Амалдаги кўшма инвестиция лойиҳалари портфели қарийб 60 миллиард долларни ташкил этмоқда. Ўзбекистонда 6 мингдан ортқ кўшма корхона фаолият юритмоқда.

Энергетика, кимё саноати, металлургия, қурилиш материаллари ва озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш, транспорт ва инфратузилма, қишлоқ хўжалиги ҳамда юқори технологиялар соҳаларида саноат кооперациясининг истиқболли йўналишлари белгиланди. Рақамли иқтисодиёт, тоғ-кон саноати, минерал ресурсларни ўзлаштириш ва қайта ишлаш соҳаларидаги “ўсиш нуқталари” кенгайтирилади.

Технологик шериклиkning ёрқин намунаси сифатида “BYD” компанияси билан электро-биллар ишлаб чиқариш бўйича ҳамкорлик қайд этилди. Ишлаб чиқариш қувватлари ва маҳаллийлаштириш даражасини ошириш режалари қўллаб-қувватланди.

Хитой компанияларига Ўзбекистон ҳудудларидаги кўшма саноат зоналарида ишлаб чиқариш корхоналарини ташкил қилишда янада фаол иштирок этиш таклиф қилинди.

Хитойнинг етакчи молия институтлари билан ҳамкорликини янада ривожлантириш ва уларнинг мамлакатимиздаги лойиҳалардаги иштирокини кенгайтиришдан манфаатдорлик билдирилди.

Энергетика соҳасидаги ҳамкорлик юқори баҳоланди. Ўзбекистон анъанавий ва муқобил энергетика соҳаларидаги шерикликини кенгайтириш ҳамда Хитой компанияларини тинч атом лойиҳаларига жалб этишдан манфаатдор.

Ҳудудлараро алмашинувлар фаол ривожланмоқда. Ўзбекистоннинг барча вилоятлари Хитой провинциялари билан фаол ҳамкорлик қилиб, кўпгина кўшма лойиҳаларни амалга оширмоқда. Май ойида Сянь шаҳрида учинчи Ҳудудлар форуми бўлиб ўтди.

Транспорт соҳасидаги ўзаро боғлиқлиқни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилди. “Хитой — Қирғизистон — Ўзбекистон” стратегик темир йўлини қуриш ишлари самарали давом эттирилмоқда. Мазкур йўналиш Евроосиё транспорт экотизимининг муҳим бўғинига айланиши ҳамда “Бир макон, бир йўл” ташаббуси доирасидаги ўзаро боғлиқлиқни янада кучайтиришга ишонч билдирилди.

Музокаралар давомида туризм ва гуманитар алмашинувларни кенгайтириш масалаларига алоҳида тўхталиб ўтилди. Визасиз тартиб амал қилмоқда, икки мамлакат шаҳарлари ўртасидаги авиақатновлар географиясини кенгайтириш ва пароволлар сонини кўпайтириш режалари муҳокама қилинди.

Ўзбекистон ва Хитой маданият марказларини очиш бўйича изчил ишлар олиб боришмоқда. Йил якунига қадар Хитойда Ўзбекистон маданияти кўнларини ўтказиш режалаштирилган. 2027-2029 йилларга мўлжалланган маданий тadbирлар дастурини қабул қилиш таклиф этилди.

Илм-фан, таълим ва кадрлар тайёрлаш соҳаларидаги ҳамкорлик мунтазамлик касб этган. “Лу Бань устaxonалари” ва Конфуций институтлари фаолияти ҳамда ҳудудларда кўшма таълим лойиҳаларини ривожлантириш ишлари давом эттирилади.

Хитой тилини ўрганишни, олий таълим муассасалари ўртасидаги таълим дастурларини янада кенгайтириш ҳамда юртимиз ёшларининг Хитойда тахсил олиши учун квоталарни оширишдан манфаатдорлик билдирилди.

Космосни ўзлаштириш ҳамкорлигининг истиқболли йўналишлари қаторида қайд этилди.

“Хитой — Марказий Осиё” форматидagi минтақавий шерикликини янада чуқурлаштириш ва унинг келгуси йилда Хитойда бўлиб ўтадиган учинчи саммитига тайёргарлик қуриш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Ўзбекистон Президенти Хитой Раисини мамлакатимизга ташриф билан келишга таклиф этди. Учрашув ҳар доимгидек ишонч, очиклик ва дўстлик руҳида ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Россия Федерацияси Президенти Владимир Путиннинг учрашуви бўлиб ўтди.

Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги кенг қамровли стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш масалалари кўриб чиқилди.

Савдо-иқтисодий ҳамкорлик жадал ривожланиб бораётгани мамнуният билан қайд этилди. Жорий йил бошидан ўзаро товар айирбошлаш ҳажми 12 фоизга ошди.

Саноат, энергетика, металлургия, транспорт ва иқтисодиётнинг бошқа кустувор тармоқларида йирик кўшма лойиҳаларни амалга ошириш давом этмоқда.

Ўзаро савдонинг ижобий динамикасини сақлаб қолиш, саноат кооперацияси лойиҳаларини жадаллаштириш, шунингдек, ҳудудлараро алоқаларни фаол давом эттириш муҳимлиги таъкидланди.

Икки мамлакат ўртасидаги фаол маданий-гуманитар алмашинувларни келгусида ҳам кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилди.

Етақчилар икки томонлама ва кўп томонлама форматлардаги бўлажак тadbирлар режасини ҳам муҳокама қилдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ШҲТ саммити тadbирлари доирасида БМТ Бош котиби Антониу Гутерриш билан учрашув ўтказди.

Суҳбат аввалида БМТ Бош котиби давлатимиз раҳбари ва Ўзбекистон халқини мамлакатимиз мустақиллигининг 35 йиллиги билан самимий табриклаб, тинчлик-осойишталик, фаровонлик ва равақ тилади.

БМТ ва унинг институтлари билан ҳамкорликини янада кенгайтириш ва мустаҳкамлаш масалалари муҳокама қилинди.

Давлатимиз раҳбари Антониу Гутерришнинг Ўзбекистон ва БМТ ўртасидаги кўп қиррали ҳамкорлиқни ривожлантиришга қўшаётган шахсий ҳиссасини юқори баҳолди. Бош котибининг ташкилот тизимини ислоҳ қилишга қаратилган ташаббусларини қўллаб-қувватлашини айтди.

Фаол мулоқот ва ўзаро ташрифлар ҳамда Ўзбекистоннинг БМТнинг сайланадиган органлари фаолиятидаги иштироки кенгайиб бораётгани мамнуният билан қайд этилди. Сўнгги йилларда мамлакатимиз ташаббуси билан

БМТ Бош Ассамблеясининг 15 та резолюцияси қабул қилинди.

Антониу Гутерриш Ўзбекистоннинг Барқарор ривожланиш мақсадларини амалга оширишда катта ютуқларга эришаётганини олқишлади. Бу борадаги ҳамкорлиқни янада фаол давом эттиришга тайёрлик тасдиқланди.

Суҳбат давомида халқаро ва минтақавий кун тартибининг долзарб масалалари юзасидан фикр алмашилди. Бўлажак кўшма тadbирлар режаси ҳам кўриб чиқилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев АҚШ Президентининг Жанабуий ва Марказий Осиё бўйича махсус вакили Сержио Горни қабул қилди.

Учрашув аввалида Сержио Гор давлатимиз раҳбарини Ўзбекистон давлат мустақиллигининг 35 йиллиги муносабати билан самимий табриклади ҳамда АҚШ Президенти Дональд Трампнинг саломи ва эзгу тилакларини етказди.

Ўзбекистон — АҚШ стратегик шериклик муносабатларини янада мустаҳкамлаш ва олий даражада эришилган келишувларни амалга ошириш масалалари муҳокама қилинди.

Сиёсий мулоқот, парламентлараро ва ҳудудлараро алоқаларнинг ижобий сурьати ҳамда савдо-иқтисодий ва инвестициявий ҳамкорлиқнинг изчил кенгайиб бораётгани мамнуният билан қайд этилди.

Устувор йўналишларда, жумладан, энергетика, транспорт, муҳим минераллар, рақамли технологиялар, сунъий интеллект, қишлоқ хўжалиги соҳаларида кўшма лойиҳа ва ташаббусларни илгари суришни давом эттириш муҳимлиги таъкидланди.

“С5+1” формати доирасида бўлажак тadbирларга ҳамда Ўзбекистон-Америка ишбилармонлик ва инвестиция кенгашининг навбатдаги йиғилишига пухта тайёргарлик қуришга алоҳида эътибор қаратилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Покистон Ислom Республикаси Бош вазири Шаҳбоз Шариф билан учрашув ўтказди.

Суҳбат аввалида давлатимиз раҳбари Покистонни Шанхай ҳамкорлик ташкилотига

ранслиқни қабул қилаётгани билан самимий табриклади.

Жорий йилнинг февраль ойида Ислom-ободага амалга оширилган тарихий ташриф ва бўлиб ўтган олий даражадаги учрашувлар муносабатларимизни янги сифат босқичига кўтаргани алоҳида қайд этилди.

Мулоқот давомида савдо-иқтисодий, инвестициявий, транспорт ва логистика бўйича ҳамкорлик қўламини янада кенгайтириш борасида фикр алмашилди.

Учрашувда ҳудудлараро ҳамкорлик ва гуманитар йўналишдаги алоқаларни ривожлантириш масалаларига ҳам эътибор қаратилди. Хусусан, жорий йилда Хива шаҳрида Ҳудудлараро форум ўтказишга тайёргарлик қурилаётгани ҳамда Покистонда Ўзбекистон маданияти ва киноси кўнларини ташкил этиш режалаштирилаётгани қайд этилди.

Тўқимачилик, тиббиёт, фармацевтика, қишлоқ хўжалиги ва бошқа муҳим соҳалардаги лойиҳаларни жадаллаштириш мақсадида кўшма “йўл харитаси”ни қабул қилишга келишиб олинди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Бишкек шаҳрига ташрифи доирасида VI Бутунжаҳон кўчманчилар ўйинларининг тантанали очилиш маросимида иштирок этди.

“Бишкек-Арена” стадионида бўлиб ўтган тadbирда ШҲТ давлатлари раҳбарлари ва бошқа меҳмонлар иштирок этди.

Мусобақаларда 90 дан ортқк мамлакатдан 3 мингдан зиёд спортчи, жумладан, Ўзбекистондан 141 нафар вакил қатнашмоқда. Юртдошларимиз 30 та спорт тури, хусусан, кураш, самбо, армрестлинг, камондан ўқ отиш, от спортни бўйича беллашадилар.

Иштирокчиларга кўчманчи халқларнинг бой маданияти ва тарихи, анъана ҳамда ўрф-одатларига бағишланган театрлаштирилган сахна кўриниши намойиш этилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Қирғиз Республикасига амалий ташрифи давом этмоқда.

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Мамлакатимиз давлат мустақиллигининг 35 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев номига хорижий давлатлар ва ҳукуматлар, парламентлар ҳамда халқаро ва минтақавий ташкилотлар раҳбарлари, ишбилармон доиралар вакиллари, таниқли сиёсат, жамоат ва дин арбобларидан табрик мактублари келмоқда.

Хорижлик ҳамкорлар ўз мактубларида Янги Ўзбекистонда амалга оширилаётган кенг қўламли

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти Шавкат Мирзиёев
Жаноби Олийларига**

Ҳурматли Шавкат Миромонович!
Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинганининг 35 йиллиги муносабати билан самимий табрикларимни қабул қилгайсиз.

Мамлакатингиз иқтисодий ва ижтимоий ривожланиш йўлидан ишонч билан бормоқда ҳамда жаҳон майдонида ҳақли равишда юксак нуфузга эга.

Россия — Ўзбекистон муносабатлари стратегик шериклик ва иттифоқчилик хусусиятига эга. Москва ва Тошкент ўртасида барча асосий йўналишларда сермахсул шериклик, халқаро масалаларда самарали ўзаро ҳамкорлик йўлга қўйилган.

Ишончим комилки, биргаликдаги сайё-ҳаракатларимиз билан Россия ва Ўзбекистон дўст халқлари манфаатлари йўлида, минтақавий хавфсизлик ва барқарорлиқни мустаҳкамлаш мақсадида шериклик алоқаларининг бутун мажмуини янада кенгайтиришни таъминлаймиз.

Сизга, ҳурматли Шавкат Миромонович, мустаҳкам соғлиқ ва муваффақиятлар, барча ватандошларингизга эса бахт-саодат ва равақ тилайман.

Ҳурмат билан,

**Владимир ПУТИН,
Россия Федерацияси Президенти**

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти Шавкат Мирзиёев
Жаноби Олийларига**

Ҳурматли Президент Жаноблари!
Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 35 йиллиги муносабати билан Сизга ва дўст Ўзбекистон халқига самимий табрикларим ҳамда энг эзгу тилакларимни изхор этмоқчиман!

Ўтган 35 йил давомида, айниқса, сўнгги ўн йилда Сизнинг раҳбарлигингизда Ўзбекистон ўз тараққиётида салмоқли муваффақиятларга эришди. Янги даврдаги дўст қўшни ва ҳар қандай шароитдаги ҳар томонлама стратегик шерик сифатида Хитой томони бундан самимий мамнун.

Ўтган йили биз Сиз билан икки бор учрашиб, Хитой — Ўзбекистон муносабатларини ривожлантиришининг янги режаларини белгилаб олдик. Давлатларимиз ўртасидаги муносабатларга алоҳида эътибор қаратаман ва икки мамлакат халқлари фаровонлиги йўлида Хитой — Ўзбекистон умумий тақдир ҳамжамиятини барпо этишни илгари суриш борасида Сиз билан биргаликда сайё-ҳаракат қилишга тайёрман.

Мамлакатингизга равақ ва фаровонлик, Ўзбекистон халқига эса бахт-саодат, тинчлик ва осойишталик тилайман!

**Си ЦЗИНЬПИН,
Хитой Халқ Республикаси Раиси**

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти Шавкат Мирзиёев
Жаноби Олийларига**

Мухтарам Президент Жаноблари!
Америка халқи номидан Сизга ва Ўзбекистон халқига мамлакатингиз мустақиллигининг 35 йиллиги муносабати билан самимий тилакларимни йўллайман. Ушбу шонли сана Ўзбекистоннинг бой тарихи ва юксак маданиятини яна бир бор ёдга олиш учун муҳим ва айни муддао бўлган фурсатдир.

Ўзбекистон муҳим ва манзилли ислохотларни амалга ошираётгани сари стратегик шериклигимиз ҳам изчил равишда кенгайиб, ривожланиб бормоқда. Ўтган йил давомида биз умумий манфаатларимизни илгари суриш, жумладан, чегараларимиз хавфсизлигини таъминлаш, икки томонлама савдо ва инвестицияларни ошириш, энергетика соҳасидаги алоқаларни мустаҳкамлаш ҳамда минтақавий боғлиқлиқни кенгайтириш йўлида салмоқли ишларни амалга оширдик.

Қўшма Штатлар ҳамкорлиқнинг янги йўналишларини ўрганаётган экан, икки томонлама муносабатларимизни янада мустаҳкамлашдан умидвордир. Мустақиллик байрамини нишонлар экансиз, Сизга ва Ўзбекистон халқига энг эзгу тилакларимни билдираман.

Ҳурмат ила,

**Дональд ТРАМП,
Америка Қўшма Штатлари Президенти**

Азиз ТАШПУЛАТОВ,
Ўзбекистон Республикаси
ички ишлар вазири,
генерал-лейтенант

Халқ ишончи — энг юксак мезон

Тинчлик ва оқсоишталлик — ҳар бир инсон учун энг катта неъмат. Фарзанднинг мактабга хотиржам бориши, ота-онанинг кўнгли тўқ яшаши, тадбиркорнинг эртанги кўнига ишонч билан қарashi, аёл ва кексаларнинг ўзини ҳимояланган ҳис қилиши, ҳар бир фуқароннинг кўча ва маҳаллада, жамоат жойларида ҳамда рақамли маконда хавфсиз бўлиши — буларнинг барчаси жамиятда қонун устуворлиги ва оқсоишталлик муҳити қай даражада таъминланганига боғлиқ. Ана шундай муҳитни яратиш ва таъминлашда ички ишлар органларининг ўрни ва масъулияти бекиё.

Бироқ бугун ички ишлар органлари фаолиятига баҳо беришда фақат жиноятларни очиш, ҳуқуқбузарликларни аниқлаш ёки тартибни сақлаш каби анъанавий мезонлар билан чекланиб бўлмайди. Зеро, замонавий ички ишлар органи фақат жиноятга қарши курашадиган ёки жамоат тартибни сақлайдиган тузилма эмас. У инсон ҳуқуқ ва эркинликларининг ишончли ҳимоячиси, аҳоли муаммоларини эшитадиган ва ҳал этишга кўмаклашадиган, хавфни олдиндан кўра бўлладиган, жамоатчиликни умумий мақсад атрофида бирлаштирадиган, энг муҳими, халқ ишончини оқлайдиган профессионал давлат институтидир.

Шу маънода, ички ишлар органларида сўнгги ўн йилда амалга оширилган ислохотларнинг энг муҳим натижаси алоҳида тузилмалар ёки техник янгилар эмас, балки хизмат фалсафасининг ўзгариб бораётганидир.

Бугунги ислохотларнинг аҳамияти ҳам айнан шунда. Ҳазорлашдан профилактикага, назоратдан жамоатчиликка, масофадан мулоқотга, статистикадан инсон тақдирига. Бу ўтган ўн йилликдаги фаолиятнинг бош мазмуни.

Сўнгги ўн йил мамлакатимиз ички ишлар органлари ҳаётида туб бурилишлар, янгиланishлар ва янги ёндашувлар дари бўлди. Айниқса, 2016 йилда “Ички ишлар органлари тўғрисида”ги қонуннинг қабул қилиниши тизим фаолиятининг ҳуқуқий асосларини тизимлаштириш, ички ишлар ходимларининг вазифалари, ҳуқуқ ва мажбуриятларини аниқ белгилаш, ижтимоий ҳимоясини кучайтириш йўлидаги муҳим қадам бўлди.

2017 йил эса тизимни ислох қилишнинг мазмун-моҳиятини белгилаб берган бурилиш палласи бўлди. Хусусан, Президентимизнинг 2017 йил 10 апрелдаги “Ички ишлар органларининг фаолияти самарадорлигини тубдан ошириш, жамоат тартибни, фуқаролар ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлашда уларнинг масъулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони билан ички ишлар органларини аҳолига ўз вақтида ва сифатли ёрдам кўрсатадиган, ҳар бир ходими “Халқ манфаатларига хизмат қилиш”ни ўз хизмат бурчи деб биладиган ижтимоий йўналтирилган профессионал тузилмага айлантириш стратегик вазифа сифатида белгилан берилди.

Шу билан бирга, профилактикани кучайтириш, аҳоли билан бевосита мулоқотни йўлга қўйиш, замонавий ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этиш, кадрлар тайёрлаш тизимини қайта кўриб чиқиш ва ички ишлар органларининг жамоатчилик олдида ҳисобдорлигини кучайтиришга қаратилган механизмлар жорий этилди. Бу ёндашувнинг сиёсий-ҳуқуқий моҳияти жуда аниқ эди: ички ишлар органлари халқдан устун турувчи эмас, халқ билан ёнма-ён хизмат қилувчи институт бўлиши керак.

2017 йилдан профилактика инспекторлари, маҳалла ва жамоатчилик билан ишлаш тизимини кучайтириш, ички ишлар органларининг энг қўйи бўғинини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратилди. Профилактика инспекторига муносабат ҳам ўзгариб: у назоратчи ёки текширувчи эмас, балки маҳалланинг муаммосини биладиган ва аҳолига елкадош бўладиган ходим сифатида шаклланиши кераклиги белгилан берилди. Натижада профилактика инспекторларининг хизмат шартини яхшилаш, уларни хизмат ўйлаи ва транспорт воситалари билан таъминлаш бўйича ҳам кенг кўламли ишлар қилинди.

Қўйи бўғинни кучайтириш халққа яқинлашиш демак

Ҳар қандай ҳуқуқ-тартибот тизимининг ҳақиқий самараси унинг энг қўйи бўғинида намоён бўлади. Шу боис, ўтган даврда ички ишлар органларини марказдан бошқариладиган узоқ тизимдан аҳолига яқин, ҳудуднинг ўзида натижа учун жавоб берадиган тизимга айлантиришга устувор аҳамият берилди.

Маҳалла ҳуқуқ-тартибот масканларининг ташкил этилиши ана шу ёндашувнинг муҳим ифодаси бўлди. 2021 йилда белгиланган тартибга кўра, мазкур масканлар маҳалла ва қишлоқларда жамоат тартибни сақлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашишни бевосита амалга оширадиган, ички ишлар органлари, бошқа ҳуқуқ-тартибот органлари ва жамоат тузилмаларининг маҳалла кесимидаги ҳамкорлигини ташкил этадиган энг қўйи бўғин сифатида белгиланди.

Бу ерда муҳим бир фалсафа бор: хавфсизлик марказдан маҳаллага туширилмайди, аксинча, маҳалланинг ўзида яратилади. Чунки ҳар бир ҳудуднинг хавфи ҳам, имконияти ҳам турлича. Бу маҳаллада ёшлар ўртасида назоратсизлик долзарб бўлса, бошқа ҳудудда оилавий низо, яна бирида йўл ҳаракати хавфсизлиги, киберберибгарлик, гиёҳвандлик ёки ишсизлик билан боғлиқ ижтимоий омиллар устувор бўлиши мумкин. Демак, профилактика ҳам манзилли бўлиши шарт.

“Обод ва хавфсиз маҳалла”дан “маҳалла еттилиги”гача

Сўнгги йилларда маҳалла билан ҳамкорлик механизмлари янада такомиллаштирилди. 2020 йилдан бошлаб “Обод ва хавфсиз маҳалла” таъмоили асосида ички ишлар органлари, маҳалла ва бошқа давлат ҳамда жамоат тузилмаларининг узлуқсиз ҳамкорлигини йўлга қўйишга қаратилган механизмлар шакллантирилди. Профилактика инспекторларининг мақоми ва масъулияти оширилди. Уларнинг маҳалла ҳаётига чуқурроқ кириб бориши учун ташкилий шарт-шароитлар яратилди.

2022-2023 йилларда эса фуқаробай, оилабай ва маҳаллабай ишлаш механизмлари орқали ҳуқуқбузарликларнинг ижтимоий профилактикаси кучайтирилди. “Темир дафтар”, “Аёллар дафтари”, “Ёшлар дафтари” каби манзилли ижтимоий механизмлар билан ички ишлар органларининг профилактик фаолиятини уйғунлаштиришга эътибор қаратилди.

2023 йилдан “Маҳалла еттилиги” тизимининг шаклланиши эса бу жараёни янги босқичга олиб чиқди. Бугун профилактика инспектори жиноят содир этган шахс билан ишлайдиган ходим эмас, балки жиноят содир этиши ёки ундан жабрланиши эҳтимоли юқори бўлган фуқароларни олдиндан аниқлаб, уларнинг ижтимоий-маиший муаммоларини тегишли тузилмалар билан бирга ҳал этишга масъул бўлган профилактика субъектига айланмоқда. Бу — жиноятчиликка қарши курашда энг муҳим сифат ўзгаришларидан бири. Чунки жиноятнинг олдини олиш учун содир этган шахсни жазолашдан кўра самаралироқ, инсонпарварроқ ва жамият учун фойдалироқдир.

Жамоат хавфсизлиги — бугун жамият вазифаси

2021 йил 29 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги концепциясининг қабул қилиниши соҳадаги ислохотларнинг янги стратегик босқичга кўтарди. Ушбу ҳужжатда жамоат хавфсизлигини “халқ манфаатларига хизмат қилиш” таъмоили асосида ташкил этиш, давлат органлари ва жамоатчилик тузилмаларининг мақсадли ҳамкорлигини йўлга қўйиш, 2022-2025 йилларга мўлжалланган жамоат хавфсизлигини таъминлаш тизимини ривожлантириш стратегиясини амалга ошириш вазифалари белгилан берилди. Ички ишлар вазирилик тизимида Жамоат хавфсизлиги департаменти ташкил этилди.

Шу тариқа хавфсизлик тушунчаси фақат жиноятчилик билан курашиш доирасидан чиқиб, кенг маънодаги жамоат хавфсизлиги — инсон ҳаёти, соғлиғи, ҳуқуқлари, жамоат тартиби, йўл ҳаракати, фавқулодда вазиятларга тайёргарлик ва бошқа йўналишларни қамраб олган комплекс тизимга айланди.

Муҳими, ҳар бир туман ва шаҳарда фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш бўйича бир нечта давлат идорасининг ҳамкорлик механизмлари белгиланди.

Бу бизга бир ҳақиқатни кўрсатади: жиноятчиликка қарши курашиш — ички ишлар ор

қанча инсон жиноятдан асраб қолингани билан баҳоланиши лозим.

Шу мақсадда ички ишлар органлари тизимида криминологик таҳлил ва илмий ёндашувларни кучайтиришга ҳам алоҳида эътибор берилди. Ички ишлар вазирилик тизимида Криминология тадқиқот институтининг иш бошлаши жиноятчилик сабабларини илмий асосда ўрганиш ва профилактика чораларини далилларга таянган ҳолда белгилаш имконини кенгайтирди.

Бу янги ёндашувнинг мазмуни оддий: муаммонинг сезги билан эмас, маълумот билан, таҳмин билан эмас, таҳлил билан, оқибат билан эмас, сабаб билан ҳал этишидир.

2025 йилдан бошлаб ҳар бир маҳаллада ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш барча даражадаги раҳбарлар учун устувор вазифага айлантирилди. Криминоген вазиятни оғир маҳаллаларга ички ишлар органлари билан бир қаторда бошқа мутасадди ташкилотлар раҳбарлари ва ҳуқуқ-тартибот соҳасидаги таълим муассасалари бириктирилиб, кундалик маънзилли ишлашга асосланган ягона фаолият занжирини шакллантирилди. Бундай ҳудудларда профилактика, тезкор-қидирув, патруль-пост,

йўл-патруль ва қўриқлаш хизматларининг ўзаро мувофиқлашган фаолияти йўлга қўйилди.

Бу амалиётнинг аҳамияти шундаки, муаммони маҳалла энди биргина профилактика инспекторининг иши эмас. У — ҳудудий раҳбарнинг ҳам, тегишли давлат органларининг ҳам, “маҳалла еттилиги”нинг ҳам умумий масъулияти. Ҳақиқий интеграция айнан шундай бўлиши керак.

Янги бошқарув маданияти

Бугун замонавий жиноятчиликнинг табияти ҳам ўзгармоқда. Интернет фибрибгарлиги, банк карталари билан боғлиқ жиноятлар, шахсий маълумотларнинг ноқонуний айланиши, рақамли платформалардан фойдаланиб содир этилаётган ҳуқуқбузарликлар, уюшган ва трансмилий жиноятчилик ички ишлар органларидан мутлақо янги салоҳиятни талаб қилмоқда. Шунинг учун ҳам рақамли трансформация бугун танлов эмас, заруратдир.

Сўнгги йилларда “Хавфсиз шаҳар” ягона платформасининг қарийб 40 та вазирилик ва идораларнинг маълумот базалари билан интеграция қилиниши, 20 дан ортқ янги ахборот тизимининг ишга туширилиши, “Ягона мигрант” ахборот базаси орқали хорижда узоқ муҳлат бўлган шахслар билан манзилли ишлаш механизмларининг жорий этилиши тизимдаги рақамли ўзгаришларнинг кўламини кўрсатади.

2026 йилда эса сунъий интеллект асосида ҳудудларни онлайн кузатиш, тезкор-қидирув ишларини қўллаб-қувватлаш, куч ва воситаларни бошқариш ҳамда жиноятларни иссиқ изидан фох этишга хизмат қилувчи “Қалқон” ахборот тизимининг ҳудудий ички ишлар бошқармаларида тўлиқ ишга туширилгани рақамли трансформациянинг янги босқичини бошлаб бери.

Демак, хавфсизлик тушунчаси ҳам ўзгари. Энди ички ишлар органларининг ҳудуди фақат маҳалла кўчаси билан чекланмайди. Унинг янги ҳудуди рақамли макон ҳамдир.

2026 йилда Президентимиз томонидан уюшган жиноятчилик ва кибержиноятларга қарши курашиш самарадорлигини ошириш масалалари алоҳида муҳокама қилиниб, интернетдан фойдаланиш кўлами кенгайиб бораётган шартотда ахборот технологияларидан фойдаланиб содир этиладиган жиноятларнинг олдини олишга янада кучли эътибор қаратиш вазифаси қўйилди.

Бу соҳада бизга кўпроқ ходим эмас, балки янги авлод мутахассислари — кибертерговчилар, рақамли криминалистерлар, маълумотлар таҳлилчилари, сунъий интеллект ва ахборот хавфсизлиги бўйича профессионаллар керак.

Жамоат хавфсизлиги ҳақида сўз кетганда, йўл ҳаракати хавфсизлигини алоҳида қайд этиш лозим. Чунки ҳар бир йўл-транспорт ҳодисаси ортида статистика эмас, инсон тақдирини, оила дарди ва баъзан бир умрлик фожиа туради.

алоҳида эътибор қаратиши керак. Бу имтиёз эмас, хизматнинг оғирлиги ва масъулиятига мос давлат қафолатидир.

Ходимнинг ижтимоий ҳимояси қанчалик мустаҳкам бўлса, коррупцияга қарши иммунитетини, хизматга садоқатини ва касбий мустақиллигини ҳам шунчалик юқори бўлади.

Ишонч, ҳисобдорлик ва ўзгарган хизмат фалсафаси

Ишончини бир қарор билан яратиб бўлмайди. У ҳар кунин, ҳар бир маҳаллада, ҳар бир мурожаатда, ҳар бир хизмат машинаси йўлга чиққан пайтдан бошлаб қайта-қайта синовдан ўтади.

Мурожаат қилганда фуқарони эшитиш, масаласи мурраккаб бўлса ҳам унга тушунарли жавоб бериш, қонун талабини ҳаммага бир хил қўллаш, айбсиз инсоннинг ҳуқуқини ҳимоя қилиш, айбдорга нисбатан эса қонун доирасида қатъий чора қўриш, ходим ўз хатосини тан олиши, раҳбар жамоа ва аҳоли олдида шахсий масъулиятини ҳис қилиши каби оддий, ammo улкан маънавий мазмунга эга қадамлар халқ ишончини шакллантиради.

Шунинг учун мурожаатларни кўриб чиқишни фақат маъмурий жараён сифатида эмас, бошқарув сифати кўрсаткичи сифатида баҳолашимиз керак. Зеро, ҳар бир мурожаат тизимга берилган танқид эмас, уни яхшилаш учун берилган имкониятдир.

2017 йилдан ички ишлар органлари раҳбарларининг парламент ва маҳаллий кенгашлар олдида ҳисобот бериш амалиётини кучайтиришга қаратилган механизмлар жорий этилди. Бу тизим ички ишлар органлари фаолиятини фақат юқори турувчи раҳбар эмас, балки жамоатчилик ва вакиллик органлари ҳам баҳолаши кераклигини ҳақдаги муҳим институционал ёндашувни қарор топтирди.

Бугун бу таъмоили янада чуқурлаштириш талаб этилади. Шундан келиб чиқиб, раҳбарнинг асосий саволи “Менинг бўлишам қанча иш қилди?” эмас, балки “Мен масъул ҳудудда одамлар ўзини қанчалик хавфсиз ҳис қилмоқда?” бўлиши керак. Бу икки савол ўртасида катта фарқ бор. Биринчиси ҳисоботни, иккинчиси натижани ифодалайди.

Ўтган ўн йилликка назар ташласак, тизимда ҳуқуқий, ташкилий, кадрлар, профилактика, жамоат хавфсизлиги, рақамлаштириш, йўл ҳаракати хавфсизлиги ва жамоатчилик билан ҳамкорлик соҳаларида кенг кўламли ўзгаришлар амалга оширилди.

Лекин уларнинг барчасини бирлаштириб турган ягона мантиқ бор — инсонга яқинлашиш. Зеро, биз “Жиноят содир бўлди, уни фох этамиз” деган ёндашувдан “Жиноятга олиб келадиган сабабини олдиндан бартараф этамиз” деган таъмоилига; “Фуқаро мурожаат қилса, кўриб чиқамиз” деган қарашдан “Фуқаронинг муаммосини олдиндан аниқлаймиз” деган тизимга; “Тартибни назорат қиламиз” деган тушунчадан “Хавфсиз муҳитни ҳамкорликда яратамиз” деган таъмоилига; “Статистик натижа”дан “Инсон тақдирининг натижа”га ўтиш йўлидамыз.

Президентимизнинг 2025 йил ички ишлар органлари ходимлари ва фахрийларига йўлланган таърифта ҳам тизимни чинакам халқчил тузилмага айлантириш борасидаги ислохотлар натижасида мамлакатда тинчлик-оқсоишталлигини ишончли таъминлаш учун мустаҳкам замин яратилгани таъкидланган эди. Бу эришилган натижаларнинг эътирофи билан бирга, олдимиздаги залворли масъулиятнинг ифодаси ҳамдир.

2026 йил: ислохотларнинг янги босқичи

Бугун биз янги ўн йилликка кириб бормоқдамиз. Хавфлар мурраккаблашмоқда. Жиноятчилик шакллари ўзгармоқда. Рақамли технологиялар янги имкониятлар билан бирга янги таҳдидларни ҳам олиб келмоқда. Урбанизация, миграция, катта шаҳарлар ривожини, ёшлар билан ишлаш, оилавий низолар, кибержиноятчилик ва уюшган жиноятчилик ички ишлар органларидан янги ёндашувларни талаб этмоқда.

Шу маънода, 2026 йилда Жамоат хавфсизлиги концепциясини янги тахрирда ишлаб чиқиш белгиланган бежиз эмас. Бу ҳужжатнинг янги тахрири замонавий хавфлар ва

сўнгги йилларда тўпланган миллий тажрибани ҳисобга олган ҳолда жамоат хавфсизлигини таъминлашнинг кейинги стратегик босқичини белгиллаши керак.

Демак, янги даврда эски усулларни кўпайтириш эмас, янги сифатга ўтишимиз керак.

Биринчидан, профилактикани интеллектуал ва манзилли тизимга айлантириш. Ҳар бир маҳалла, оила ва шахс кесимида хавф омилларини маълумотлар асосида аниқлаш, криминологик таҳлил ва прогнозлаш имкониятларини кенгайтириш.

Иккинчидан, маҳаллани хавфсизликнинг асосий нуқтасига айлантириш. Профилактика инспектори, “маҳалла еттилиги” ва барча тегишли давлат органларининг ҳаракатини ягона мақсад — инсон хавфсизлиги атрофида бирлаштириш.

Учинчидан, рақамли ва сунъий интеллект асосидаги ҳуқуқ-тартибот тизимини шакллантириш. “Хавфсиз шаҳар” платформаси, интеллектуал видеокузатув, криминологик таҳлил, рақамли криминалистика, кибертергов ва прогнозлаш механизмларини ягона экотизимга бирлаштириш.

Тўртинчидан, кибермаконда фуқароларни ҳимоя қилишни янги даражага олиб чиқиш. Кибержиноятчиликка қарши курашиш билан бирга, аҳолининг рақамли савдоҳонлигини ошириш, айниқса, ёшлар ва кексаларни интернет фибрибгарлигидан ҳимоя қилиш бўйича профилактика ишларини кучайтириш.

Бешинчидан, ходимини янги авлод профессионалига айлантириш. Касбий тайёргарликни ҳуқуқ, психология, криминология, рақамли технологиялар, сунъий интеллект ва хорижий тиллар билан уйғунлаштириш; ҳалоллик ва инсон ҳуқуқларига ҳурматни кадрлар сиёсатида энг юқори мезонга айлантириш.

Олтинчидан, халқ ишончини тизимнинг асосий КРП кўрсаткичига айлантириш. Жиноят статистикасини билан бир қаторда, аҳолининг хавфсизлик ҳиссини, мурожаатларни ҳал этиш сифати, тақдорий ҳуқуқбузарликларнинг камайиши, профилактиканинг натижадорлигини ва жамоатчилик баҳосини ҳам тизим самарадорлигининг асосий кўрсаткичлари бўлиши керак. Халқчил ички ишлар органи деганда фақат фуқаро билан ҳушмулоқамда галлашадиган ходимни тушуниш етагли эмас. Халқчилик — қонунийлик, адолат, тезкорлик, очлиқлик, масъулият, коррупцияга муроасизлик, фуқаронинг дардини ўзининг хизмат вазифаси деб қабул қилиш.

Шунинг учун ҳар бир ходимнинг фаолиятида қуйидаги оддий, ammo қатъий мезон бўлиши лозим: “Фуқаро мен билан мулоқотдан сўнг давлатга ишончи ортдими ёки камайидими?”. Агар бу савол ҳар бир ходимнинг ички мезонига айланса, биз халқчил тизимни ҳақиқатан барпо этган бўламиз.

Хавфсиз ва фаровон ҳаёт сари

Ўн йил — тарих учун қисқа мuddат, ammo давлат ва жамият ҳаётида туб ислохотлар учун бу катта вақт. Бу давр ички ишлар органлари учун ўзлигини қайта англаш, хизмат фалсафасини янгиллаш, қўйи бўғинни кучайтириш, профилактикага устуворлик бериш, маҳалла билан яқинлашиш, рақамли технологияларни жорий этиш ва профессионал кадрлар корпусини шакллантириш йиллари бўлди. Энг муҳими, тизимнинг халққа муносабати ўзгармоқда.

Энди олдимиздаги вазифа бошланган ислохотларнинг давомийлигини таъминлаш, халқчиликни алоҳида ташаббус эмас, балки ички ишлар органларининг барча бўғини учун барқарор хизмат стандартига айлантиришдир.

Ҳар бир профилактика инспектори — маҳалланинг ишончли ҳимоячиси, ҳар бир патруль ходими — жамоат хавфсизлигининг бевосита қафолати, ҳар бир терговчи — қонунийлик ва адолат мезони, ҳар бир тезкор ходим — жиноятчиликка қарши курашишнинг профессионал таянчи, ҳар бир раҳбар — давлат ва халқ олдидаги шахсий масъулият тимсоли бўлиши шарт. Зеро, ички ишлар органларининг ҳақиқий қудрати фақат махсус воситалар, техника, ваколат ёки хизмат имкониятларида эмас. Уларнинг энг катта қучи — халқ ишончиди. Халқ ишонса, хабар беради, ҳамкорлик қилади, профилактикада елкадош бўлади, хавфсизликни давлатнинггина эмас, ўзининг ҳам вазифаси деб билади.

Биз учун энг олий мақсад — одамлар ички ишлар органларини жиноят содир бўлгандан кейин келадиган тузилма сифатида эмас, муаммо ҳали жиноятга айланмасидида олдин ёрдам берадиган, ҳуқуқини ҳимоя қиладиган, хавфини бартараф этадиган ва адолатни таъминлайдиган ишончли давлат институтини сифатида қабул қилишига эришишдир. Бугунги ислохотларнинг ҳақиқий натижаси ҳам, эртанги тараққиётимизнинг асосий мезони ҳам шу.

Халқни ҳимоя қилиш — халқдан узоқда туриб эмас, халқ билан бирга амалга оширилади. Шундан келиб чиқиб, ички ишлар органлари учун ишончини асраш — вазифа, ҳамкорликни кучайтириш — бурч, қонунийликни таъминлаш — мажбурият, инсон қадрига улуглаш — бош хизмат фалсафаси бўлмоғи лозим.

Янги Ўзбекистоннинг янги ўн йиллигида ички ишлар органлари ана шу таъмоилига асосида янада замонавий, профессионал, очлиқ, адолатли ва энг муҳими, чинакам халқчил тузилма сифатида қалб билан елкама-елка хизмат қилади. Чунки тинчликни асраш фақат жиноятчиликка қарши курашиш эмас. Тинчликни асраш инсоннинг эртанги кўнги ишончини асрашдир. Бу ишончини оқлаш биз, ички ишлар органлари ходимларининг энг юксак шарафли вазифасидир.

2016 йил 8 сентябрь куни Шавкат Мирзиёев Олий Мажлис палаталари қўшма мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президентини вазифасини вақтинча бажарувчи лавозимига тасдиқланди. Шавкат Мирзиёев 2016 йил 4 декабрь куни ўтказилган Ўзбекистон Республикаси Президентини сайловидида 88,61 фоиз овоз билан ғолиб чиқди ва Президент этиб сайланди. 2016 йил 14 декабрдан расман лавозимга киришди.

Одил ОЛИМЖОНОВ, Иқтисодий тадқиқотлар ва ислохотлар маркази бош илмий ходими, иқтисодиёт фанлари доктори, профессор

Шиддат билан бошланган туб ўзгаришлар

Шавкат Мирзиёев вақтинча Президент сифатида дастлабки қадамларини қўя бошлаши билан 2016 йилгача бўлган даврда фаровон яшаш умиди сўнган халқимизда яна ширин орзулар уйғона бошлади.

Чунки давлатимиз раҳбари Президент вазифасини бажарувчи лавозимига сайланиши билан дарҳол вилоятларга чиқиб, оддий халқ вакиллари, турли касб эгалари билан бевосита мулоқотда бўлди. Жойлардаги ютуқ ва камчиликлар, муаммолар билан янада кенг таниша бошлади. Одамларнинг фикр-мулоҳазаларини тинглади. Сайлов кампаниясида Президентликка даъвогар сифатида сайловчилар олдига бутунлай янги ва халқчил дастур билан чиқди.

Сайловолди дастури ва халқ билан бевосита учрашувларда аҳоли билдирган тақдирлар асосида Президентимиз раҳбарлигида 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишини бўйича Ҳаракатлар стратегияси ва унинг доирасида 2017 йил учун “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” давлат дастури ишлаб чиқилди. Янги халқимиз Ҳаракатлар стратегияси ва 2017 йил учун давлат дастурининг ҳақиқий ижодкори, ҳаммуаллифи бўлди, уларни яратишда бевосита иштирок этди. Шу пайтга қадар халқни ара-лаштирмай, давлат ўзи билганча қарорлар қабул қилишига ўрганиб қолган юртдошларимиз учун бу жуда катта янгилик бўлди.

Президентимизнинг 2016-2017 йиллардаги фаолияти ҳақида ўйлар эканмиз, бир ҳолатга ҳайрон бўламиз. Шавкат Мирзиёев 2016 йил 8 сентябрданок мамлакатни тубдан қайта қуриш бўйича чора-тадбирларни тўқиб билан бошлаб юборди. Назаримда, янги раҳбар жа-миятимиз боши берк қўчага кириб қолганини жуда чуқур ҳис қилиб юрган.

Одамлар ишончини тиклаш зарурати

Ҳақиқатан, халқимизнинг 2016 йилгача бўлган даврда давлатга нисбатан йўқотилган ишончини қайта тиклаш ўта муҳим вазифа эди. Шу боис, “Ҳамма нарсаси инсон учун, унинг қадр-қиммати учун” ғояси давлат сиёсатининг бош мезони сифатида белгиланди.

“О б о д маҳалла, обод қўча, обод уй” тамойили дои-расида бошланган ишлар тўқимачилар маҳалласига янги ҳаёт нафасини олиб кирди. Маҳал-ла ҳудуди катта қурилиш майдонига айланди. Йўл солаётган, сув тармоқлари тортиб, дархат экяётган ташаббускорлар сай-ҳаракати бир дам бўлса-да ўтхатагани йўқ. Бунёдкорликлар одамлар оғирини енгиб қилипти, руҳияти, қадр-қимматини кўтармоқда, бугунги ва эртан-ги кунга ишончини мустаҳкамламоқда.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ВА УЧИНЧИ РЕНЕССАНС АСОСНИ ЯРАТИШ: ҒОЯДАН ҲАЁТГА КўЧАЁТГАН ТАШАББУСЛАР

Мамлакатимизда 2017 йили жамоат ишон-чини тиклаш борасидаги энг муҳим тадбир йил-нинг “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” деб эълон қилиниши ва бу борада махсус давлат дастури қабул қилиниши бўлди.

Ишончини қайта қозониш борасида халқ билан давлат ўртасида тўғридан тўғри му-лоқотни йўлга қўйиш жуда муҳим эди. Бунинг учун дастлаб Ўзбекистон Республикаси Прези-дентининг Виртуал қабулхонаси ва жойларда Халқ қабулхоналари ташкил этилди. Бу тизим аҳолининг йиллар давомида тўпланиб қолган муаммоларини тезкор ҳал этиш орқали давлат-га ишончини кескин оширди.

Узоқ йиллар халқнинг давлат идоралари-дан ажралиб қолгани, вазирлик ва идоралар аҳоли манфаатлари билан ҳисоблашмай ишла-гани тўғрисида мунозаралар жуда кўп бўлди. Жумладан, 2017 йилда Ўзбекистон Республи-каси Президентининг Виртуал қабулхонаси ва Халқ қабулхоналарига жисмоний ва юридик шахслардан 1,4 миллиондан ортиқ мурожа-ат келиб тушди. Асосийси, ҳеч бир мурожаат эътиборсиз қолдирилмади.

Виртуал қабулхона ва Халқ қабулхоналар-нинг аҳамияти ғоят катта бўлди. Аввало, улар халқ билан давлат органлари ўртасида тўғри-дан тўғри алоқа ўрнатди. Натигада ҳар бир фуқаро ўз муаммосини бюрократик тўсиқлар-сиз энг юқори раҳбариятга етказиш имконига эга эди. Қабулхоналар ўша пайтга қадар тўпла-ниб қолган муаммолар ечимини тизимли ра-вишда ҳал қила бошлади. Узоқ йиллардан бери бажарилмай ётган минглаб масалалар ижобий ҳал этилди. Ижро назорати кучайди. Яъни ари-за ва шикоятлар билан ишлашда вазирлик ва идораларнинг масъулияти кескин оширилди. Қонун бўзилиши ҳолатлари учун шахсий жа-вобгарлик белгиланди.

Олий Мажлиса Мурожаатнома йўллаш тажрибаси

2017 йил 22 декабрда Ўзбекистон Респу-бликаси Президенти илк бор Олий Мажлиса Мурожаатнома йўллади. Ўша йилдан мамла-катимиз ҳаётига киритилган катта янгилик — Президентимизнинг Олий Мажлис ва Ўзбеки-стон халқига Мурожаатнома йўллаш институти аҳамияти жуда катта. Аввало, Президентимиз Мурожаатномаси мамлакатнинг сиёсий, иқти-содий ва ижтимоий ривожланиш йўналишлар-ини белгилаб берувчи энг муҳим стратегия ва дастурий ҳужжатдир.

Чунки унда яқин истиқболда ва узоқ му-датда мамлакат ички ва ташқи сиёсатининг энг асосий вазифалари кўрсатиб берилади. Ҳуж-жатда илгари сурилган ғоя ва ташаббуслар асо-сида келгуси йил учун давлат дастури, қонун ҳужжатлари, тармоқ ва ҳудудий стратегиялар ишлаб чиқилади. Мамлакатда долзарб бўл-ган соҳаларни ҳуқуқий тартибга солиш учун муҳим қонунчилик ташаббуслари илгари су-рилади.

Мурожаатнома ижро ҳокимияти, давлат органлари ва мансабдор шахслар зиммасига улкан масъулият юклаши билан бир қаторда аҳолига, халқаро ҳамжамиятга ва инвесторлар-га Ўзбекистоннинг келгуси ривожланиш йўна-лишларини аниқ кўрсатиб берувчи шаффоф ва очиқ платформа вазифасини ўтайди.

Давлат хизматлари агентлиги ташкил этилди

Давлат органларига жамоат ишончини тиклашда давлат хизматлари кўрсатиш тизи-мининг тубдан янгиланиши инқилобий аҳа-миятга эга бўлди. Яъни фуқароларнинг давлат идоралари билан мулоқотини осонлаштириш мақсадида Адлия вазирлиги ҳузурида Давлат хизматлари агентлиги ташкил этилди.

Натижада аввал ўнлаб ташкилот ва идо-раларда бир неча ой давомида елиб-югуриб бажариладиган ишларни аҳоли энди Давлат

хизматлари агентлигининг “ягона дарча”лари-да, яъни битта жойда ва қисқа муддатда ҳал қилиш имкониятига эга бўлди. Бу билан кор-рупциявий хавф-хатарлар бартараф этилиб, ҳужжатлаштириш жараёни максимал даражада соддалаштирилди.

“Ягона дарча” тамойили ҳужжатларни расмийлаштиришда шаффофлик ва тезкорлик-ни таъминлади. Масалан, тадбиркорлик субъ-ектларини рўйхатдан ўтказиш, лицензия олиш ва ижтимоий нафақалар тайинлаш жараёни бир неча кундан бир неча дақиқагача қисқарди.

Бу янгилик тўғрисида аҳолининг давлат ор-ганларидан розилик даражаси ижобий томонга ўзгарди. Яъни давлат хизматларининг сифати ошиши ва бажариш муддати қисқариши аҳоли-нинг ҳокимият тизимига ишончини қисқа му-датда тиклади ва юқори босқичга олиб чиқди.

Оммавий ахборот воситалари халққа юз тутди

Давлатимиз раҳбари 2017 йилданок фуқа-ролар билан ҳамма жабҳада ва ҳар қандай да-ражада очиқ мулоқот қилиш ҳамда оммавий ахборот воситаларининг эркинлигини таъмин-лаш борасида туб ўзгаришларни амалга ошира бошлади. ОАВнинг том маънода “тўрттинчи ҳокимият” даражасига чиқишига жуда катта эътибор қаратди.

Бу борада эришилган энг катта ютуқлардан бири цензура тизимининг тугатилгани бўлди. Яъни 2017 йилгача Ўзбекистон медиамаконинда амал қилган мутлақо ёпиқлик ва цензура муҳи-ти бекор қилинди. Унинг ўрнига соғлом ва очиқ бахс-мунозаралар муҳити яратилди.

Президентимизнинг бевосита шахсий та-шаббуси ва раҳбарлигида жамиятда матбуотга ва унда ишлайдиган ходимларга нисбатан му-носабат тубдан ўзгарди. ОАВ жамиятдаги реал муаммоларни, ижро ҳокимияти, ташкилот ва идоралар, раҳбарларнинг камчиликларини ва коррупция ҳолатларини қўрқмай ёрита бош-лади. Ҳокимият вакиллари оммавий ахборот воситаларининг чиқишларига алоҳида эътибор билан қарай бошлади.

Ўзбекистонда халқаро тажрибадан фойда-ланган ҳолда миллий медиамарказлар ташкил этилди ва улар жамият ҳаётида муҳим роль ўйнай бошлади. Жумладан, Халқаро пресс-клуб (ХПК) каби жонли эфирда тўғридан тўғри мулоқот олиб борувчи платформалар очилди. ХПКда катта раҳбарлар, вазирлар ва ҳокимлар-нинг халқ қаршисида саволларга очиқ жавоб бериш амалиёти йўлга қўйилди.

Авалги даврда ахборотни эркин олиш ҳуқуқи йўқ эди. Бу ҳуқуқ тикланди. 2016 йилгача бўлган даврда техник жиҳатдан ёпиб ташланган хорижий ва маҳаллий ахборот ресурсларидан фойдаланиш имконияти яна очилди.

Блогерлик ҳаракати кучайиши учун давлат томонидан зарур шароитлар яратил-ди. Натигада улар жамият ҳаётидаги фаол

Тараққиёт йўли

Давлат идоралари билан ҳамкорлик қи-лишда ҳам уларнинг роли оширилди. Жумла-дан, маҳаллалар ҳудудий ички ишлар, бандлик ва соғлиқни сақлаш маюассалари фаолиятини баҳоловчи муҳим жамоатчилик назорати бўғи-нига айлантирилди.

Қарорларни тайёрлашда аҳоли иштироки

Етук жамият қуришда фуқароларнинг эр-кин фикр билдиришини таъминлашнинг ўзи етарли бўлмайди. Давлат қарорларини тайёр-лаш ва қабул қилишда кенг халқ оммаси ишти-рок этишининг аҳамияти жуда катта.

Шу боис, 2017 йилдан бошлаб жамоатчи-лик назорати фаолиятини тубдан қайта ташкил этиш бошланди. Нодавлат нотижорат таш-килотларнинг ҳуқуқий асоси янгидан ишлаб чиқилди, фаолияти учун кенг имкониятлар яратилди. Улар ижтимоий дастурларни амалга оширишда давлатнинг асосий шериги сифати-да эътироф этилди.

Меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалар-ини жамоатчилик томонидан муҳокама қилиш портали (regulation.gov.uz) 2015 йилдаёқ ишга туширилган эди. Лекин мазкур порталнинг борлигини кўпчилик билмас, билганлар ҳам унга ишонмас ва мурожаат қилмасди. Чунки бу бефойда иш бўлиб, портал кўзбўйамчилик учун номинатгина ташкил қилинган эди. Яъни норма-тив ҳужжатлар тайёрлаш ва уларни муҳокама қилишда халқ иштироки эмас эди. Ҳамма бунга аллақачон кўникиб бўлган ва бу оддий ҳолга айланиб қолган эди.

Шу боис, 2017 йилда мазкур камчиликни тўғрилаш учун тегишли тайёргарлик кўрилди ва 2018 йилнинг 24 июль кунин порталнинг туб-дан янгиланган ва кенг имкониятларга эга янги варианты ишга туширилди. Шу тариқа юртдош-ларимиз тайёрланаётган норматив ҳужжатлар лойиҳаларига тақлиф киритиш ва қонун мазму-нига таъсир ўтказиш имкониятига эга бўлди.

Маҳалла тизими фаолияти янги босқичга чиқди

Жамиятимизда маҳалла институти қадим-дан мавжуд. У ўзини ўзи бошқариш институти-нинг узоқ вақт хисовларида тобланган, сайфал-ланган ўзига соҳиб бўлди.

2017 йилдан бошлаб маҳаллаларнинг жа-миятдаги ўрни янада кучайтирилди. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 3 февралдаги “Маҳалла институти янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”-ги фармони жуда катта аҳамиятга эга бўлди.

Уша пайтдан маҳалла институти ижтимо-ий ҳимояни ташкил қилиш ва аҳолини манзил-ли қўллаб-қувватлашда марказий ўринга чиқа бошлади. Маҳалла раислари ва фаолларига ҳу-дуддаги кам таъминланган оилалар, хотин-қиз-лар ва ёшлар билан манзилли ишлаш, уларни тадбиркорликка жалб этиш бўйича кенг вако-латлар берилди.

ўрнатилди. Давлат-хусусий шериклик асосида қурилган маҳалла фуқаролар йиғини биноси таъмирдан чиқарилиб, “маҳалла еттигили” учун зарур шарт-шароит яратилди. Шунинг-дек, соғломлаштириш хизматлари, велосп-едчилар ва пиедалар учун йўлақлар қурилди. Марказий қўчаларда 24/7 соат фаолият юри-тадиган савдо ва хизмат кўрсатиш объектлари ишга тушириляпти.

Суд-ҳуқуқ тизими ва инсон ҳуқуқлари ҳимояси: “қора рўйхат” бекор қилинди

2017 йилдан бошлаб суд-ҳуқуқ тизими ва инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишда ҳам туб ўзгаришлар сари йўл тутилди. Яъни суд мус-тақиллигини таъминлаш ва адолат мезонла-рини тиклаш ишлари бошланди. Бу соҳадаги ислохотлар инсон шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилишга йўналтирилди.

Кўп йиллар деярли кузатилмаган оқлов ҳуқмлари чиқарила бошлади. Юзлаб фуқаролар ноҳақ айбловлардан халос этилиб, уларнинг шаъ-ни ва ҳуқуқлари тикланди. Қонунсиз далиллар-дан воз кечилди. Тергов жараёнида қийноқлар ёки босим остида олинган далиллари судда тан олмаслик тартиби жорий этилди.

Далилларни сохталаштирганлик (қалба-килаштирганлик) учун алоҳида жиноий жа-вобгарлик белгиланди. Тергов ҳибсхоналари (СИЗО) ва махсус қабулхоналари видеокуза-тув мосламалари билан жиҳозлаш мажбурий этиб қўйилди. Адвокатларга жиноят иши бўй-ича далилларни тўплаш ва тақдим этиш ҳуқуқи берилди. Бу далиллар суд томонидан мажбурий текширилиши шарт қилиб қўйилди.

2017 йилдан мамлакатимизда ижтимоий бағрикенглик таъминланиши ва “қора рўйхат”лар бекор қилиниши бошлангани да-влатнинг ўз фуқароларига нисбатан ишончини тикловчи энг катта қадамлардан бири бўлиб тарихга кирди.

Ижтимоий ва диний бағрикенглик та-моийлилари асосида диний-экстремистик оқимларга адашиб кириб қолган фуқаролар-ни махсус назорат, яъни халқ тилидаги “қора рўйхат”лардан чиқариш жараёни 2017 йилда

бошланди. Шу йилнинг ўзида рўйхатда тур-ган 17 мингга яқин шахсдан 16 мингга назо-ратдан қайтарилди.

Диний соҳадаги чекловлар юмшатилди, диний таълим ва ибодат қилиш эркинликла-ри кенгайтирилди. Бу эса жамиятда диний бағрикенглик ва миллатлараро тотувлиқни мустаҳкамлади. Инсон ҳуқуқлари ва халқаро стандартларга мос равишда пенитенциар тизим тубдан ислох қилина бошлади.

Валюта сиёсати эркинлаштирилди

Аҳолининг давлат органларига ишончини тиклаш, иқтисодиётда шаффофлиқни таъмин-лаш соҳасидаги инқилобий ўзгаришлардан

бири иқтисодий эркинлик ва валюта сиёсати-нинг либераллаштирилиши бўлди.

2017 йилдан бошлаб тадбиркорларга улкан эркинликлар берилди. Жумладан, хомашё ва за-монавий технологияларни хориждан ҳеч қандай сунъий тўсиқларсиз сотиб олиш имкони яратилди.

Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва солиқ ислохотлари ҳам аҳолининг давлат ҳо-кимиятига ишончини тиклашга улкан ҳисса қўшди. Жумладан, текширишларга мораторий қўйилди. Яъни тадбиркорлик субъектлари фао-лиятини асоссиз текшириш жараёни тўхтатил-ди. Коррупция ўчоғи бўлган режадан ташқари текширувлар бекор қилинди. Божхона ва солиқ тизими соддалаштирилди. Экспорт-импорт амалиётлари учун талаб этиладиган ҳужжатлар сони қисқартирилди. “Яшил йўлак” тизимлари жорий этилиб, ташқи савдо айланими бир неча баравар ўсиши таъминланди.

2017 йил 5 сентябрдан сўмининг конверта-цияси бошланди. Бу тадбир аҳолининг давлат ҳо-кимиятига ишончини тиклашда катта аҳамиятга эга эди. Чунки чет эл валютасини сотиб олиш ва сотишдаги узоқ вақт ҳукм сурган ноўрин чеклов-лар тугатилди. Инвестициявий жозибадорлик ошди. Хорижий инвесторлар учун фойдани эр-кин репатриация қилиш (ўз юртига олиб чиқиш) имконияти яратилди. Бу эса мамлакатимизга хо-рижий капитал оқимини кескин оширди.

Ташқи сиёсат ҳам инсон манфаати томон ўзгарди

Аҳолининг давлатга ишончини тиклаш бо-расидаги туб бурилишлардан яна бири ташқи сиёсат соҳасида кузатилди. Ўзбекистонда узоқ йиллар давомида амал қилган “ёпиқ тизим”ни бекор қилиш ва “дунёга юз очиш” жараёни ҳам айнан 2017 йилдан бошланди.

Бу эса аҳоли учун қунадалик ҳаётда, саёҳат-да, тадбиркорликда ва меҳнат фаолиятида жуда катта қулайликлар яратди. Жумладан, чегара-лар очилди ва ҳамма учун давлатлараро эркин ҳаракатланиш имконияти яратилди.

Хорижга чиқиш ва виза тизими содда-лаштирилди. Жумладан, хорижга чиқиш рух-сатномаси (қизил стикер) бекор қилиниб, за-монавий хорижга чиқиш биометрик паспорти (қизил паспорт) жорий этилди. Визасиз бориш мумкин бўлган давлатлар сони ортди. Яъни Ўзбекистон фуқаролари учун қўплаб мамла-катларга визасиз кириш ёки соддалаштирилган электрон виза олиш тизими йўлга қўйилди.

Ташқи сиёсатда жуда катта эътибор қўшни давлатлар билан алоқаларни мустаҳкамлашга қаратилди. Бунинг учун Президентимиз “Яқин кўшнчилик” доктринасини илгари сурди. Бу қўшни давлатлар билан муносабатларда янги даврни бошлаб берди.

Марказий Осиё давлатлари билан алоқа-ларнинг кучайиши қўшни давлатлар аҳолиси учун ҳам фойдали бўлди. Жумладан, Қирғи-зистон, Тожикистон ва Туркменистон билан йиллар давомида ёпиқ бўлган чегара постлари очилди. Миллионлаб инсонлар ўз қариндошла-

рини зиёрат қилиш, эркин ҳаракатланиш имко-ниятига эга бўлди.

Шавкат Мирзиёев давлат раҳбарлигига келиши билан бошлаган ислохотлар, айниқса, 2017 йилда амалга оширилган туб ўзгаришлар Ўзбекистоннинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий қиёфасини бутунлай ўзгартди бошлади.

Ҳаракатлар стратегиясининг қабул қи-линиши ва илчил амалга оширилиши стратегик хусусиятга эга бўлган янгиланишлар даврини бошлаб берди. Натигада наинки мамлакатим-из, балки юртдошларимизнинг дунёқарашини ҳам ўзгартиб, халқнинг давлат органларига ишончини тиклади. Фуқароларнинг мамлакатни ва ўз тақдирига дахлдорлик туйғусини уйғот-ди. Ўзбекистоннинг демократик, ҳуқуқий ва иқтисодий ривожланган давлатлар қаторидан жой олиши учун йўл очди.

“О б о д маҳалла, обод қўча, обод уй” тамойили дои-расида бошланган ишлар тўқимачилар маҳалласига янги ҳаёт нафасини олиб кирди. Маҳал-ла ҳудуди катта қурилиш майдонига айланди. Йўл солаётган, сув тармоқлари тортиб, дархат экяётган ташаббускорлар сай-ҳаракати бир дам бўлса-да ўтхатагани йўқ. Бунёдкорликлар одамлар оғирини енгиб қилипти, руҳияти, қадр-қимматини кўтармоқда, бугунги ва эртан-ги кунга ишончини мустаҳкамламоқда.

— Маҳалламиздаги ишларга кўпчилик ҳавас қиялпти, — дейди Марҳабхон Мамажо-нова. — Ҳар бир кунни ўзгариш, янгиликлар билан қарши олишга одатланиб қолдик. Хона-донларимиз тоза ичимлик сув, марказлашган иссиқлик тизими билан таъминланаяпти. Қишда лой, ёзда чанг бўлган ўнқир-чўнқир кўчаларни текислашиб, асфальт ётқизилляпти. Йўли-миз тунда ҳам қароғон бўлиши учун чироқлар ўрнатиляпти.

Худуддаги “Меҳнат” ўйингоҳи йиллар давомида қаровсиз қолиб, спорт тўғрақалар-ини, машғулотлар ўтказиш имконсиз эди. Бунёдкорлик дастури доирасида ўйингоҳ за-монавий қиёфа касб этди. Яшил майдонлар,

тўғарақлар фаолияти учун зарур шароитлар яратилди. Шунингдек, кўп қаватли 45 та уй атрофида меъморий ечимига эга бўлмаган, ноқонуний қурилмалар демонтаж қилинди. “Яшил ҳудудлар” ташкил этиш учун 1 та сугорилиш қудуғи қазилди ва 6,5 километр сугорилиш тармоғи тортилди. Худуддаги 1,6 километр ариқ бетонланди. Учта болалар ўйин ва спорт майдончаси, чинкиди йиғиш шохобчаси қурилди. Нурунийлар маскани ва унга туташган book safe, кутубхона аҳоли би-лан гавҳум, фэйсли.

“Обод уй” мезони асосида барча кўп қа-ватли уйлارнинг ташқи томони базальт билан қопланиб, таъмирланди. Тунги ёритиш тизими

Шероқ ҚОРАБОЕВ оғани суратлар.

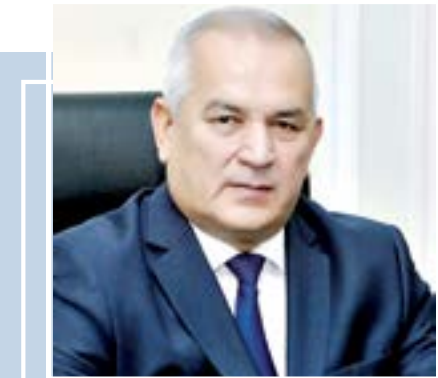
Расулжон КАМОЛОВ, “Янги Ўзбекистон” муҳбири

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

Инсон қадри учун

БУГУН ЮРТДОШЛАРИМИЗ ҚАДДИ ТИК, ҚАДАМИ ШАХДАМ, ОРЗУ-НИЯТЛАРИ ЮКСАК

Содиқжон ТУРДИЕВ,
“Нуроний” жамғармаси
республика бошқаруви
раиси, сенатор,
Ўзбекистон Қаҳрамони

Янги Ўзбекистонимизнинг ҳар бир гўшасида “Ягона Ватан, ягона халқ бўлиб, янги ҳаёт ва келажак яратгачи!” бош ғояси асосида кенг нишонланаётган мустақиллигимизнинг 35 йиллиги ҳар биримизнинг қалбимизга ўзгача сурур, шукроналик бахш этмоқда. Энг муҳими, инсон қадри ва халқ манфаати давлат сиёсатининг устувор мезонига айланган юртимиз тинчлиги барқарор экани, маҳаллаларимизнинг кундан кунга обод бўлиб бораётгани улкан саодатдир.

Ўтган 35 йил, айниқса, сўнгги ўн йилда Ўзбекистон сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий-маърифий соҳаларда улкан тараққиёт йўлини босиб ўтди. Янги шаҳар ва қишлоқлар, халқимиз учун янги турар joyлар, янги уйлар бунёд этилди. Илм-фан, таълим, маданият, тadbиркорлик соҳалари кенг ривожланиши натижасида халқимизнинг ҳаётига ободлик ва фаровонлик кириб келди. Ҳамюртларимизнинг ҳаёти, орзу-истакларида ҳам улкан янгиланишларга гувоҳ бўлиб туримиз.

Биз — кекса авлод вакиллари бутунги саодатли кунларга етиб келиши йўли осон кечмаганини яхши биламиз. Тарихдан маълумки, мамлакатлар ҳаётида рўй берадиган катта ижтимоий-иқтисодий ислохотлар ва янгиланишлар даври одатда давлат раҳбарларининг жуда кучли сиёсий иродаси ва етакчилиги салоҳияти билан белгиланади. Шу маънода, бу-гун юртимизда яшашлаётган ютуқлар замирида халқимизнинг фидойи меҳнати билан бирга Президентимизнинг оқилона ички ва ташқи сиёсати, юксак билими ва салоҳияти, халқимизга чексиз меҳри ва садоқати мукжасам эканини унутмаслигимиз керак.

Биз ҳозир ота-боболаримиз асрлар давомида орзу қилган саодатли кунларда яшаймиз. Янги Ўзбекистон тараққиёти фақат рақамларда эмас, фарзандларимизнинг кўзидagi ишонч ва қатъиятда, меҳнати қадрланаётган ўқитувчи, деҳқон-у богбонларнинг, кундан кунга хонадони обод бўлаётган оилаларнинг, замонавий тиббиёт ютуқларидан фойдаланиб оёққа тураётган беморларнинг ҳаётидаги янгиланишларда, мамлакатимиз ва дунё бўйлаб савҳат қил-лаётган ҳамюртларимизнинг қанбадиги кунонда акс этмоқда.

Бутунги саодатли кунларга осонлик билан етиб келмадик. Оғир синовли йиллар, халқимизни рози қилиш учун чора излаб ўтказилган уйқусиз тунлар ва машаққатли меҳнатлар авза-зига етдик. Фидойилик, меҳнат ва машаққатга тўла бу йўлнинг пасту баланд синовларини ёшларга аянглишимиз керак. Бу ишда, албатта, кўпни кўрган нуронийлар, бобо ва бувиларнинг ўрни жуда муҳим. Чунки катта авлод вакиллари юртимизнинг кечаги кунини, халқимиз бошдан ўтказган машаққат ва синовларини яхши эслайди.

Узоққа бормайлик: собиқ иттифок даврида ҳамда мустақиллигимизнинг дастлабки йилларида ҳам жуда оғир ва машаққатли йўл босдик. Умрининг мазмунини пахта етиштириш билан боғлаган халқимиз бошига “Пахта иши”, “Ўзбеклар иши” деган маломатлар ёғилди.

Мустақиллигининг дастлабки йилларида эса одамлар ва давлат идоралари ўртасидаги сунъий тўсиқлар, тadbиркорликни йўлга қўйиш, тиббий қўриқдан ўтиш, пенсияга чиқишдаги жуда узоқ давом этган бюрократик жараёнлар, ортинча оворатарчиликлар, доимий ва вақтинча яшаш жойи бўйича рўйхатга олишнинг қийинлаштирилган тартиби ҳамюртларимизнинг силасини кўриганди эди. Уй-жойи бўла туриб, яшаш жойида доимий рўйхатдан ўтломаётган юртдошларимизни, пластик картага тушган пенсия пулини ечиб олиш учун ҳам қимилгардир сарғайиб ялинаётган кексаларни деярли ҳар кун учратардик. Бундай ҳолатда одамларнинг эртанги кунга ишончи ҳақида гап бўлиши ҳам мумкин эмасди.

2016 йилда Президентимиз эндигина ишга киришганда, энг аввало, кекса авлод вакиллари, олимлар ва зиёлилар, ёшлар ҳамда оғир

шаронгта қийналиб яшаётган юртдошларимизнинг муаммоларини ҳал этишга алоҳида эътибор қаратди. Янги Ўзбекистон тараққиёти ва халқимиз фаровонлиги йўлида ҳаётимизга шиддатли ислохотлар кириб келди. Мамлакатимиз ҳамда юртдошларимиз ҳаётида туб бурилиш, кенг кўламли янгиланишлар даври бошланди.

Бугун юртимиз нуронийлари, ёшлари, олим ва зиёлилари, тadbиркор, деҳқон ва богбонларининг қадди тик, қадами шаҳдам, орзу-ниятлари юксак.

Аслини олганда, халқнинг орзу-ниятлари юксалиши учун давлат даражасидаги эътибор қанчалик муҳим эканини сўнгги ўн йилликдаги ислохотлар мисолида кўриш мумкин. Бугун ўз олдига катта-катта орзу-мақсадларни қўяётган ёшларимизга қараб туриб, таълим соҳасидаги янгиланишлар кўз олдимида келади. Зеро, сўнгги ўн йилда халқимиз қалбига таскин ва шукроналик солган омиллардан бири ҳам мамлакатимизда ўқитиш сифатининг яхшилангани, ўғил-қизларимиз келажаги қафолатлангани бўлди. Таълим тизимидаги янгиланишлар ва ёшларимизнинг ютуқлари ҳақида гап кетганда, биз — катта авлод вакиллари ўз болагимизни эслаймиз...

Миллий таълим: мажбурий меҳнатдан олашмул ютуқларгача

Ўзим қишлоқда катта бўлганман. Болалигимиз собиқ иттифок даврида, машаққатли ва мажбурий меҳнат ичида ўтган. Ўша даврда, айниқса, қишлоқ мактабларида ўқиш ва таълим олиш шароити нихоятда оғир эди. Ўқувчилар бошланғич синфлардан — 9-10 ёшдан бошлаб пахта даласига янганга чиқар, чеканка, пахта терими ва бошқа мавсумий қишлоқ хўжалиги ишларига жалб этилар, ўқув йилининг асосий қисми далада ўтарди. Бўйимиз чўзилиб, юқори синфга қадам кўйганимиз сайин меҳнатимиз ҳам оғирлашиб бораверарди.

У пайтлари пахта терими даврида дарс қилиш ҳақида ўйлашнинг имкони ҳам йўқ эди. Кечқурун хориб-чарчаб юлга қайтиб, ота-онамизга ёрдам бериш, эрталаб эса яна далага чиқиб одатий ҳолга айланганди. Ҳатто ўқитувчиларимиз ҳам биз билан бирга пахта далаларида кун ўтказарди. Баъзан ноябрь, декабрнинг қиrowsи кунларида ҳам қағимиз ёрилиб пахта терардик, кўсак чувирикди.

Қишнинг изгирин кунларида эса ўқувчилар зиммасига металлолом йиғиш вазифаси қўйиларди. Ўша даврларда мактабларга шундай мажбурийятлар юкланар, буни, албатта, ўқувчилар бажариши керак эди. 8-9 ёшли болалар юқори синфдаги акалари қатори совуқдан қўли ёрилса-да, мактабга металлолом йиғиб келарди.

Бундай шаронгта таълим сифати, ўқувчининг қобилияти ва иқтидорини ривожлантириш масалалари инкинчи даражага тушиб кетарди. Қишлоқ мактабларининг моддий-техник базаси ҳам талаб даражасида эмас, айрим мактабларда деворлар эскирган, деразалардан совуқ шамол кириб чиқар, кўч кунлари синфхонани иситиш учун кичик печкалардан фойдаланиларди. Ўтинини ҳам кўп ҳолларда ўқувчиларнинг ўзи олиб келарди.

Фан олимпиадаларига борардик, бироқ шаҳарлик ўқувчилар билан юзлашганимизда савиямиздаги тафовут билиниб қолар, билими-миз етмаганидан мунғайиб яна қишлоққа қайтардик, яна далага йўл олардик.

Баҳор ойларида эса ҳар бир хонадонда ипак курти боқилар, пилла териш мавсуми ҳам ўқувчиларнинг ёрдамисиз ўтмасди. Катта авлод вакиллари бу манзараларни яхши эслайди. Мустақилликка эришганимиздан кейин бу жараён барҳам топади деган умид қалбимизга таскин берди. Бироқ қишлоқ ўқувчилари ҳамда мамлакатимиздаги барча олийгоҳ талабалари зиммасидан мажбурий меҳнат деган юк олиб ташланмади. Аксинча, ўқитувчилик касбига ҳурмат йўқолди, педагогларнинг меҳнати муносиб қадрланмади. Ижтимоий ва моддий аҳоли етарлигига қўллаб-қувватланмади.

Энг оғир ишларга жалб этилиши, ободонлаштириш, асосий кўчаларни тозалаш ҳам ўқитувчининг зиммасига юклатилиши натижасида жамиятда бу касб эгаларининг обрўси нихоятда тушиб кетганди. Мактабларда деярли эркак муаллим қолмаган, оиласини боқиб, фарзандларини ўқитиш ва рўзгорини таъминлаш учун қўллаб-қувватлар бошқа касб-кор излашга мажбур эди.

Ўша йиллари таълим сифати пасайиб кетиши натижасида ёшларнинг билимга интилиши сусайганга, ота-оналарда мактаб таълимига ишонч йўқолиб, уларнинг кўпи фарзандини таълим муассасаларига юбормай қўй-ганига гувоҳимиз. Ўша пайтда давомат энг катта муаммога айланди. Ўқитувчилардан таълим сифати эмас, ўқувчиларнинг давомати ҳақида ҳисоботлар талаб қилина бошланди. Натижада келажакимиз эгалари — фарзандларимизнинг орзу-истаклари ер бағирлаб қолди.

Бундай ҳолатнинг оқибати эса бутун жамиятга салбий таъсир қилди: ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарлик авж олиб, билим олишга иштиёқ сусайди. Касб-хўнарсиз йигит-қизлар кўпайди.

Ана шундай шаронгта Президентимиз ёшлар таълим-тарбияси йўлида шиддатли ислохотларни бошлаб берди. Ўша даврда ўқувчилар, талабалар, ўқитувчилар ва жамиятдаги барча соҳа вакиллари зиммасидаги мажбурий меҳнатни олиб ташлаш учун жуда катта сиёсий ирода талаб этиларди. Давлатимиз раҳбари ана шундай эзгу ва савобли ишни бошлади.

Тизимли саъй-ҳаракатлар туфайли ўғил-қизларимизнинг сифатли таълим олиши давлат сиёсатининг устувор йўналишига айланди.

Ёшларнинг хорижий тиллар, замонавий ахборот технологиялари, касб-хўнар ўрганиши, салоҳиятини юзага чиқариши учун, умуман, бахтлини-саодатли келажакини таъминлаш йўлида мутилоқ янги тизим яратилди. Бугун мамлакатимизнинг барча ҳудудида фаолият юритаётган янги ва замонавий таълим муассасалари, Президент ва ихтисослаштирилган мактабларда фарзандларимиз фақат ўқиш, илм олиш, ўз иқтидорини намойиш этиш билан шуғулланишди. Хорижий тиллар, аниқ фанлар, ахборот технологиялари ва бошқа замонавий йўналишларни чуқур ўрганапти.

Кечаги мактаб ўқувчиси пахта даласида кун ўтказган бўлса, бутунги ўқувчи халқаро олимпиадалар, нуфузли танловлар, хорижий университетлар имтиҳонларида Ўзбекистон номини муносиб ҳимоя қилапти. Бугун дунёнинг нуфузли университетларида тахсил олаётган, катта грантларни кўлга киритаётган, олий таълимни тамомлаб, обрўли халқаро ташиқлотларнинг етакчи қадрлари сафида меҳнат қилаётган ёшларимиз сони кундан кунга ортиб бормоқда. Улар нафақат ўз оиласи, балки бутун мамлакат учун фахр ва ифтихорга айланмоқда. Бу имкониятлар ёшларимиз учун энг катта бахт эмасми?!

Давлатимиз раҳбари ёшлар билан учрашувларда глобал рақобат шароитида мамлакатларнинг устуңлиги, аввало, билим, технология ва инсон капиталли билан белгиланаётганини алоҳида таъкидлаб, уларни буюк аждодларимизга муносиб ворис бўлиш, янги Ўзбекистонда Учинчи Ренессанс пойдеворини яратишга даъват қилмоқда. Бу — юксак ишонч! Ахир қайси даврда мамлакат етакчиси ёшларга бу қадар кенг имкониятлар яратган?!

Бугун ёшларга оид давлат сиёсати натижа-сида ташаббуслари қўллаб-қувватланаётган, замонавий касб-хўнар эгаллаб ишлаётган, тadbиркорлик билан шуғулланиб, халқаро бизнес лойиҳаларини тақдим этаётган ёшларнинг ғай-рати, шиддати ва ўзига ишончи ортида Пре-зидентимиз ва давлатимизнинг уларга чексиз меҳр муҳасам эканини унутмаслигимиз керак.

Инсон қадри — ислохотларнинг бош мезони

Ўзбекистондаги энг муҳим ўзгаришлардан бири давлат ва халқ ўртасидаги муносабатларнинг янгица мазмун қасб этганидир. Шу ўринда инсон қадрини тиклаш, ҳуқуқ ва ман-фаатларини ҳимоя қилиш деган тушунча ор-тида қанчалик оғир юк, кенг мулоҳаза ва катта сиёсий ирода олдими эканини унутмасли-гимиз зарур. Илгари оддий фуқароннинг ва-зир ёки юқори лавозимдаги раҳбарга мурожаат қи-лиши, ўз муаммосини тўғридан тўғри айтиши жуда қийин масала эди.

Давлатимиз раҳбари Президентлик фао-лиятининг дастлабки кунлариданок “давлат идоралари халқга хизмат қилиши керак” деган таъминлини илгари сурди ва бу таъминий давлат бошқарувининг муҳим мезонига айланди.

Халқнинг дардини эшитиш, мурожаати-ни ўрганиш, муаммоларини жойига қичиб жал қилиш мақсадида давлат бошқаруви вакил-лари одамлар орасига тушди. Муаммолар эса шу қадар кўп эди, худди ўргинчмак тури каби нуртимиздаги ҳар бир оилани, ҳар бир соҳани қамраб олгандек эди. Ўша даврда аниқ бир ҳақиқат аён бўлди: халқимиз аллақачон давлат идораларига ишонмай қўйган, уларга ҳеч ким ўз муаммосини айтишни истамас, “айтишнинг фойдаси йўқ”, деган ифода юз-кўзларда қотиб қолганди. Шу боис, давлат халқ билан му-лоқот жараёни осон кечмади.

Бундан 9-10 йил аввал Оққўрган туманида хонадонма-хонадон юриб, аҳоли муаммола-рини ўрганиш жараёнида бир кичик қўлдаба яшаётган аёлга дуч келдик. У муаммолар гир-добода қолган, юзида аламазадалик, ишончсиз-лик ифодаси муҳрланган эди. Оиладаги етиш-

мовчилик туфайли қарздор бўлиб, хонадоннинг гази тармоқдан узилган экан. Муаммо тез ҳал қилиниб, газ қайта уланди. Шунда аёлнинг биз-га ишончи орди ва ўзининг энг катта дардини айтди: унинг икки буйрағи ҳам ишшамаетган, операция қилинмаса, ҳаёти хавф остида экан.

Масала мутасаддиларга етказилиб, аёл шу куннинг ўзида тиббий муассасага етказилиб, эртаси куни операция қилинди. Орадан бир неча кун ўтиб, унинг ҳолидан хабар олиш учун борганимизда қайфитти жуда яхши, давлат кўрсатган эътибордан мамнун эди.

Кўшни хонадонда яна бир бемор аёл бор эди. Унинг кўзи ожиз, турмуш ўртоғи эса яхши эшитмасди. Уларнинг ҳам муаммоси эътибор-дан четда қолмади: кўзи ожиз инсон учун зар-рур санаторий масаласи ҳал этилди, эшитишда қийналаётган кишига мослама топиб берилди.

2016-2017 йилларда Президентимиз ташаббуси билан аҳоли муаммоларини хона-донбай ўрганишга киришилгани натижасида миңглаб, миллионлаб шундай тақдир эгалари-нинг елкасига офтоб теги, муаммолари ҳал этилди. Бу каби мисоллар сўнгги ўн йилликда мамлакатимиздаги ислохотларнинг халқимиз ҳаётидаги ифодасини кўрсатади.

Вазирлик ва идоралар вакиларининг дав-лат билан мулоқоти қучайиб борди ҳамда давлат билан халқ ўртасида муштақкам ва узилмас кўприк барпо этилди. Энг муҳими, бу кўприк фақат мурожаатларни қабул қилиш учун эмас, одамларнинг ҳаётини ўзгартириш учун хизмат қила бошлади. Йиллар давомида ёзда тупроқ, қишда лойга ботиб ётган йўллар таъмирланди, кўчалар обод қилинди, маҳаллалар инфрату-зилмаси яхшиланди. “Обод маҳалла”, “Обод кўча”, “Обод хонадон” каби лойиҳалар ҳаёти-миздан тобора кенг ўрин эгаллади.

Раҳбарлар, вазирлик ва идоралар мутасад-дилари хонадонларга бориб, одамларнинг му-аммоларини эшитиши, маҳаллаларда уйма-уй юриб, аҳолининг дардини ўрганиши натижа-сида шаҳар ва қишлоқларимизда узоқ йиллар давомида йиғилиб қолган ижтимоий, маънавий муаммоларга ечим топилиди. Одамларнинг эр-танги кунга ва давлатга ишончи муштақкамлан-ди.

Давлатимиз раҳбари инсон қадрини улуғлашни ислохотларнинг бош мезонига ай-лантириб, халқимизнинг қадри ва қаддини кўтарди. Энг муҳими, бу жараёнда юртдошлар-имиз ўзининг қадрини чуқурроқ ҳис эта бош-ларди. Одамларнинг ўзига ишончи муштақкам-ланди.

Жойлардаги бунёдкорлик, ободлик билан бир қаторда инсонлар кўнгли обод этилди, оилаларнинг муаммолари ечим топди. Ин-сон қадри билан бирга юртдошларимизнинг орзу-ниятлари ҳам юксалди.

Шу ўринда халқимизни узоқ йиллар қий-наб келган бир муаммоси эсласамиз бўлмайди. Кўпчилик яхши билими, мустақиллигининг дастлабки йилларида электр таъминоти билан боғлиқ жуда катта муаммолар юзага келган эди. Кишининг қиrowsи кунларида қишлоқлар ва ҳатто туман марказларида ҳам кунига бир соат электр ёқилган даврлар бўлди. Эски симёчоқ-лар, эски электр тармоқлари, хонадонларга ўтказилган симлар — кечаги ҳаётнинг оддий манзаралари эди. Симёчоқлар эскириб, чириб кетгандиган узундан-узун симларга осилиб ту-рарди.

Электр таъминоти етарли эмаслиги туфай-ли хонадонларда яшаш шаронти ва турмуш тарзи ҳам шунга яраша, юртдошларимизнинг маънавий техника жиҳозлари, ёшларнинг ком-пьютер технологияларида фойдаланиши, за-монавий техника воситаларидадан баҳраманд бў-лиш ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмасди.

Бугун эса вазият бутунлай бошқача. Пре-зидентимиз раҳбарлигида янги Ўзбекис-тонда амалга оширилган ислохотлар натижа-сида электр энергияси таъминоти соҳасига ҳам жуда катта янгиланишлар кириб келди. Янги электр ишлаб чиқариш тармоқлари сони кундан кунга кўпаймоқда. Бу борадаги янги ташаббуслар қўллаб-қувватланмоқда.

Аслини олганда, бугун мамлакатимизда аҳоли ва оилалар сони ортиб бормоқда. Янги

уй-жойлар, маҳаллалар, шаҳарчалар, завод-фабрикалар, тadbиркорлик субъектлари барпо этилмоқда. Шунга яраша электр энергиясига талаб ҳам тобора ортмоқда. Эътиборлиси, соҳа-га йўналтирилган тизимли ислохотлар, электр энергиясини ишлаб чиқаришда куёш, шамол ва сув каби қайта тикланувчи манбалардан фой-даланиш имкониятлари кенгайгани натижасида янгида янги ишлаб чиқариш қувватларига эга бўлишимиз. Халқимиз ҳаётига фаровонлик ки-риб келаятгани туфайли электр энергиясидан фойдаланиш миқдори ҳам ошмоқда.

Эсимда, болалик йилларимизда бутун бошли қишлоқда бир нечта хонадондагина те-левизор бўларди. Бугун эса ҳар бир хонадонга 3,5 тадан телевизор тўғри келар экан. Қўл теле-фони, интернетдан фойдаланиш имкониятлари, оилалардаги маънавий техника воситалари ҳақи-да айтмай қўя қолмайлик. Қир ювиш машинала-ри, чанготқичлар, музлаткичлар ва ҳаётимизни енгиллатиши мумкин бўлган деярли барча тех-ника воситаларига эгамиз.

Буни нега айтилган? Чунки бу мисол ор-тида катта ижтимоий ўзгаришлар кўзга аққол ташланади. Бор-йўғи 9-10 йилда юртдошлар-имизнинг даромади, истеъмол имконияти, уй-жой шаронти, техника ва ахборотдан фой-даланиш шаронти кенгайди. Буларнинг барча-си халқимизни рози қилиш, турмушини яхши-лаш йўлидаги тизимли ислохотлар натижаси эмасми?!

Инсон қадри ҳақида гап борганида яна бир муҳим жиҳатни эслаб ўтишимиз жоиз. Одам соғлом бўлмаса, унга ҳеч нарса тайимасди. Шу маънода, бутун халқимиз саломатлиги муҳофа-заси йўлидаги ютуқлар ҳам давлатимиз раҳба-ри ташаббуси билан соҳада амалга оширилган ислохотлар натижасидир.

Кечаги тиббиётнинг оғрикли манзаралари ҳали ҳам кўпчиликнинг хотирасида. Илгари оғир ва мураккаб операциялар хорижда бажа-рилар, аҳоли оғир беморлар ҳам баъзан ойлаб навбат кутарди. Мабағи ва навбати етгунча айрим ҳамюртларимиз ҳатто қиянларидан ай-рилиб қоларди. Бундай воқеаларни шахсий ку-риралар билан эслаш янада оғир. Ота-боболар-имиз, яқинларимиз орасида тиббий ёрдам ўз вақтида кўрсатилмагани сабабли ҳаётдан кўз юмганлар қанча...

Баъзан инсон ҳаётини сақлаб қолиш учун жуда катта маблағ ҳам талаб қилинмасди. Од-дий бир тиббий аппарат етишмаслиги туфайли қанчадан-қанча инсонлар ўз ақинини йўқотган. Бунинг қанчалик аламли эканини ана шундай оғир вазиятда чорасиз қолган, яқинларини йўқотганлар яхши билади.

Бугун эса энг мураккаб жаррохлик опе-рациялари ҳам ўзимизда, пойтахтимизда ва ви-лоят марказларидаги тиббиёт муассасаларида бажарилимоқда. Санаторийларда дам олаётган, соғлигини тиклаётган юртдошларимиз сафи кундан кунга кенгайиб бормоқда. Шунга яраша санаторийлар ва даволаниш масканлари сони ҳам кўпаймоқда. Буларнинг барчаси юртимиз-да инсон қадрини юксалтириш, саломатлигини асраш, халқимизни рози қилиш йўлидаги ҳаёт-баҳш ислохотлар самарасидир.

Бир пайтлар умрининг мазмунини пахта би-лан боғлиқ бўлган, кейинчалик мустақиллик-нинг дастлабки йилларида ҳам “пахта етишти-риш” деган оғир юмушдан боши чикмаган одамлар саломатлигини ўйлай олармики? Йўқ, албатта.

Кечаги Ўзбекистонни эсласак, мамлакат ҳаётининг деярли барча соҳаси пахта билан боғлиқ эди. Мутахассислигидан қатъи назар, талаба ҳам, ўқитувчи ҳам, завод ишчиси ҳам, турли муассаса ходими ҳам пахта теримига жалб этилар, энг оғири — пахта одам тақдирла-дан устун қўйиларди. Йўлларга тўсиқлар қўйи-лаб, йўловчиларни автобусдан тушириб пахта тердирилган даврларни кўрдик. Бу ўша пайтда инсон меҳнати ва қадрига муносабатини кўрса-тадиган аниқ ҳақиқатдир.

Деҳқон пахта етиштирса-да, ўз меҳнати-нинг ҳақиқий самарасини кўрмасди. Қўли қа-доқ, пешонаси терга ботган оддий деҳқоннинг хонадонига етарли озиқ-овқат бўлмасди. Мус-тақиллигининг дастлабки йилларида иш ҳақи

ўрнига бугдой, ёғ, гуруч каби маҳсулотлар бе-рилганининг гувоҳи бўлганмиз. Ўша кезларда қишлоқларда яшаш нихоятда оғир эди.

Бир умр қишлоқ хўжалигида ишлаб келган одамларнинг қора қозони аран қайнар, бугдой ўрими даврида комбайнлар далага кириб, буг-дойни ўриб кетгач, одамлар бугдой бошоқла-рини териб олиш учун далага ёпирилиб ки-рарди. Чунки уларнинг бошқа иложи йўқ эди. Тирикчилиги оғир, дастурхонида ейишга нони бўлмаган, раҳбарларнинг эътиборидан четда қолган одам яна қандай йўл тутарди? Халқимиз ана шундай қийин ва синовли кунлардан ўтди.

Бугун бу гапларни айтсангиз, бировнинг ишонгиси келмайди. Чунки сўнгги ўн йиллик-да қишлоқ хўжалигига муносабат бутунлай ўз-гарди. Давлатимиз раҳбари соҳага жуда катта ўзгариш олиб кирди. Кластер тизими жорий этилди. У қишлоқ хўжалигида янги иқтисодий муносабатларни шакллантирди. Ерга, меҳнатга ва етиштирилган маҳсулотга манфаат нуқтаи назаридан қараш қучайди.

Кластер тизими билан бирга қишлоқ хўжа-лигига илм ва технология кириб келди. Илгари 25-30 центнер пахта ҳосили катта натижа си-фатида баҳоланган бўлса, бугун бу кўрсаткич 80-85 центнерни ташкил этапти. Юқори ҳо-силдорликка эришиш учун янги навлар, замо-навий агротехнологиялар, техника ва илм-фан ютуқларидан фойдаланилмоқда. Пахта даласи-да одамларнинг қўл меҳнати ўрнини замонавий техника эгаллади.

Бугун мамлакатимиз қишлоқ хўжалиги фақат хомашё етиштириш соҳаси эмас. Пахта толаси қайта ишланиб, ипта, матога, тайёр маҳ-сулотга айлантирилмоқда. Қишлоқ хўжалиги ва саноат ўртасидаги жанжир муштақкамлан-ди. Кечаги Ўзбекистон пахта етиштириб, хом-ашё сотган бўлса, бугун қиймати юқори тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш йўлга қўйилмоқда ва экспорт ҳажми ортмоқда. Буларнинг барчаси қишлоқ хўжалигига замонавий билимлар, те-хнологияларнинг жорий этилгани натижасидир.

Бу фикрлар шунчаки эътирофдек эшитила-ётгандир, аммо давлатимиз раҳбари етакчили-гида қишлоқ хўжалигини энг қолоқ ҳолатдан бутунги сердаромад, ривожланган даражага олиб чиқиш, ҳаёти қишлоқ хўжалиги ва то-морқа билан боғлиқ миллионлаб оилаларни бу соҳада тadbиркорлик даражасига етказиш жа-раёнида қанча меҳнат, машаққат чекилганини биз — кекса авлод вакиллари яхши биламиз.

Инсон қадрини улуғлаш таъминлиги асо-сида ислохотлар бугун ҳар бир инсон ҳаётига, орзу-мақсадларига катта янгиланишлар олиб кирганини ўзимиз, қўни-қўшиларимиз, яқин-ларимиз ўсимлида кўриб туришимиз. Мана шу оддий инсонларнинг ҳаётидаги ўзгаришлар ва янгиланишлар янги Ўзбекистонимизда сўнгги ўн йилдаги ислохотларининг ҳақиқий мазму-нини белгилamoқда.

6 МЕЗОН

2026 йил 1 сентябрь, 180-сон

Ифтихор

Биз 35 ёшдамыз

Ўттиз беш йил достони

Рустам МУСУРМОН,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган
маданият ходими,
Қорақалпоғистон халқ шоири

Бобур БОБОМУРОД,
Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган
маданият ходими

Гоҳ офтоб, гоҳ дўл ўтар,
Гоҳ каму, гоҳ мўл ўтар.
Карвон ўтар, йўл ўтар,
Умиду, бардошдамыз,
Биз ўттиз беш ёшдамыз.

Осонмас дунё кўрмоқ,
Тенглашиб, кураш бермоқ.
Бирлашиб сою ирмоқ,
Бир улкан талошдамыз,
Биз ўттиз беш ёшдамыз.

Қора терга ғарқ бўлдик,
Зулмат узра барқ бўлдик.
Миллат бўлдик, халқ бўлдик,

Битта кўзу қошдамыз,
Биз ўттиз беш ёшдамыз.

Шукр, ёруғ юзимиз,
Дунё кўрди кўзимиз.
Минбарларда сўзимиз,
Бугун тўйда, ошдамыз,
Биз ўттиз беш ёшдамыз.

Ватан тоза бўстондир,
Янги Ўзбекистондир.
Орзу-ният осмондир,
Ой ила қуёшдамыз,
Биз ўттиз беш ёшдамыз!

Ўттиз беш йил, ўттиз беш доvon,
Ўттиз беш ёз, ўттиз беш баҳор
Олға босар қадимги карвон,
Қадамида гул очар наҳор.

Учиб ўтди асрлар қушдек
Ўттиз беш йил ҳаётдан нари.
Кўрган умри кўрқинчли тушдек
Шу ўттиз беш йилдан илгари.

Яшамади одамга ўхшаб,
Ота-бобо кўрмади роҳат.
Эслаганда оғрийди қақшаб,
Ватан қалбигаги жароҳат.

Бор-йўғини эркисиз бой бериб,
Бу кунларга етмаганлар бор.
Чумолидек тинмай дон териб,
Хирмонлари ўпқонга нисор.

Илмда кон очганларини
Асраб келди авайлаб дилда.
Уч минг йиллаб сочганларини
Йиғиб олди ўттиз беш йилда.

Орзулардан туғилган ҳаёт,
Азоблардан бунёд бўлган зот.
Жаҳон ичра яшар барҳаёт
Эрка зурёд бахтиёр, озод!

Ўттиз беш йил, ўттиз беш фасл,
Ўттиз беш қиш, ўттиз бешта куз
Шамолларда товланмас асл,
Бўронларда огох, бедор кўз.

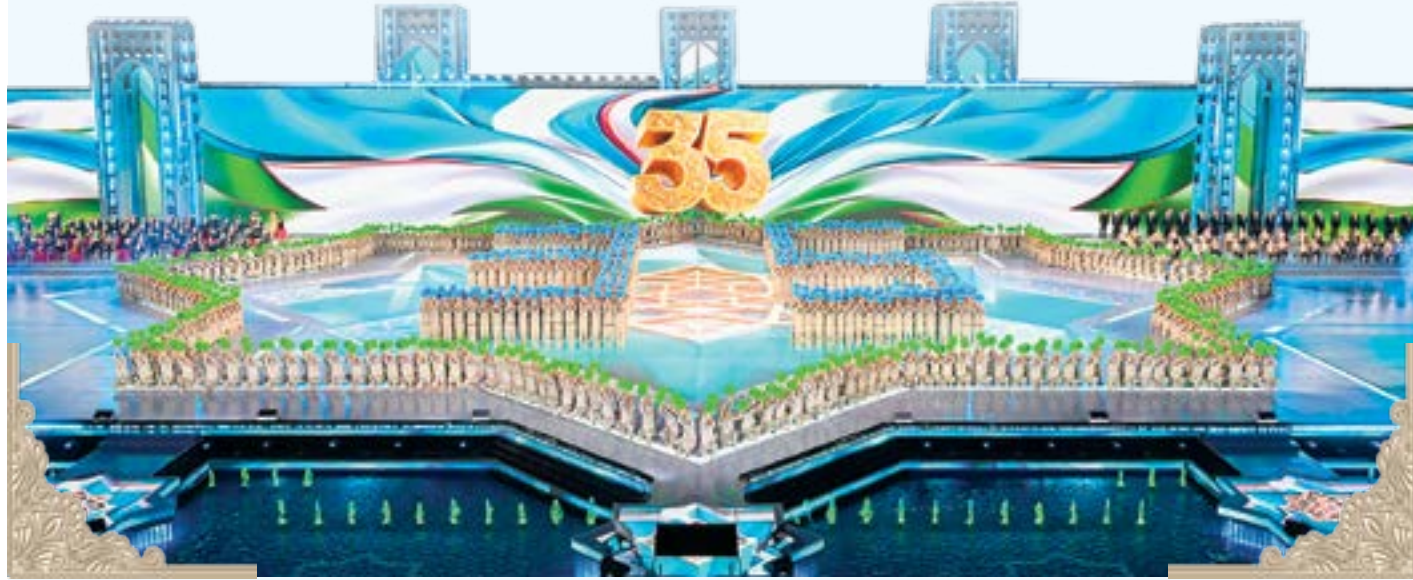
Зор-интизор кўзи кўкариб,
Ҳақдан тилаб олган дилбандин,
Улғайтирди бошга кўтариб,
Мустақиллик — Ватан фарзандин.

Озодлик нур, озодлик нодир,
Дунёни кашф этган даҳодир.
Қудрати зўр, ҳар ишга қодир
Шу ўттиз беш ёшли баҳодир.

Ўттиз беш йил асрга татир,
Ўттиз беш йил — ўттиз беш аср.
Ўттиз беш йил хали кўрсатур
Ўттиз беш минг асрга таъсир.

Кўзимизда барқ урар шодлик,
Гул яшнатдик чаман бўстонни.
Ўттиз бешга тўлган озодлик
Кўрди янги Ўзбекистонни.

Янграётир ял-яли, садо,
Жўр бўламыз, қўшиқ авж, осмон.
Айтган билан бўлмайди адо
Ўттиз беш шەър, ўттиз беш достон.

Ўзбекистон мустақиллигининг 35 йиллик шонли санаси мамлакатимиз тарихида нафақат иқтисодий ва сиёсий мустақиллик, балки маънавий ва маърифий ўзликни англаш, миллий ва диний қадриятларни қайта тиклаш даври сифатида ҳам муҳим ўрин тутди. Истиқлол йилларида жамиятда бағрикенглик ва мўътадиллик муҳитини мустаҳкамлаш, бой тарихий-илмий меросни чуқур тадқиқ этиш давлат сиёсатининг энг муҳим устувор йўналишларидан бири этиб белгиланди.

Мулоҳаза

Комилжон
ШЕРМУҲАММЕДОВ,
Имом Мотуридий халқаро
илмий-тадқиқот
маркази директори, тарих
фанлари бўйича
фалсафа доктори, доцент

Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида маънавий ва маърифий соҳаларни ислоҳ қилиш марказий ўрин эгаллайди. Давлатимиз раҳбари бошчилигидаги диний-маърифий сиёсат “Ислом — маърифат ва тинчлик дини” таъмоилини ҳам миллий, ҳам халқаро миқёсда изчил тарғиб этишга қаратилган.

Ушбу таъмоил Ўзбекистон Президентининг 2017 йил сентябрдаги БМТ Бош Ассамблеяси 72-сессиясидаги нутқида ҳам ўз ифодасини топиб, унда аллоمالар меросини ўрганиш, маърифий исломни ёйиш ва жаҳолатга қарши маърифат билан курашиш устувор вазифа сифатида илгари сурилган эди.

Қадим Мовароуннахр замини асрлар давомида ислом цивилизацияси ва жаҳон илм-фанининг

ийрик маркази бўлиб хизмат қилган. Ушбу табар-рук заминдан етишиб чиққан буюк аллоمالар аниқ ва табиий фанлар билан бир қаторда ислом илмлари — калом, фикҳ, ҳадис ва тафсири соҳалари ривожига ҳам бебаҳо ҳисса қўшган.

Мафқуравий илдишлар

Буюк мутафаккир, калом илмининг султони Имом Абу Мансур Мотуридий ва унинг давомчилари томонидан яратилган мотуридийлик таълимоти бугунги мураккаб ва таҳлика-лик дунёда маърифий ислом ғояларини илгари суриш ва мутаассибликка қарши курашда ўзининг долзарблиги билан алоҳида ўрин тутди.

Имом Мотуридий ислом уммати орасида пайдо бўлган турли адашган оқимларга қарши ақлий ва нақлий далилларини уйғун ҳолда қўллаб, соф ислом ақидасини ҳимоя қилган, ўзидан кейинги асрларда миллионлаб мусулмонлар эргашган мустаҳкам илмий мактабни шакллантирган. Бежиз эмаски, манбаларда у киши “Ҳидоят мағи”, “Ҳидоят имоми” ва “Мусулмонлар эътиқодини тузатуви” каби шарафли унвонлар билан эътироф этилган.

Мотуридийлик таълимотининг энг муҳим фарқи хусусияти диний манбаларни ақл билан уйғун ҳолда талқин қилишдир. Имом Мотуридий ақлни илоҳий неъмат ва диний аҳкомларни англашнинг зарур воситаси деб билган. Унинг ёндашувига кўра, соғлом ақл ва тўғри нақл ҳеч қачон бир-бирига зид келиши мумкин эмас. Бу таъмоил ислом тафаккурида ақлий қарашлар ва фалсафий таҳлилларнинг ривожланишига мустаҳкам замин яратди.

Имом Мотуридий тафсири, калом ва фикҳ асослари каби ислом илмларига оид ўндан орт-тиқ асар ёзган бўлиб, уларнинг айримларига бизгача етган келган. Алломанинг энг машҳур ва асосий асари “Китоб ат-тавҳид” бўлиб, унда аҳли сунна эътиқоди тизимли равишда баён қилинган. Асарнинг дунёда маълум ягона қўл-ёмаси Буюк Британиядаги Кембриж универ-ситети кутубонасида сақланган. Ушбу манба 1970 йилда Байрутда, 2003 йилда Анкарада ил-мий-танқидий нашр этилган.

Имом Мотуридийнинг “Таъвилот ал-Қуръон” (“Қуръон таъвиллари”) китоби моту-ридийлик таълимотининг тафсири соҳасидаги энг муҳим манбаларидан. Мазкур асар дарслар жараёнида таълиф этилган бўлиб, унда Қуръон оятлари, аввало, бошқа оятлар, сўнг ҳадислар ва араб тили қоидалари асосида шарҳланган.

Шунингдек, турли адашган фирқаларнинг қарашларига илмий раддиялар берилган.

Бизгача тўлиқ ҳолда етиб келган ушбу ман-банинг кўплаб қўлёзмалари Ўзбекистон, Миср Араб Республикаси, Саудия Арабистони, Тур-кия ва Ҳиндистон каби мамлакатлар кутубхо-наларида сақланмоқда. Қўлёзмалар тарқалган географик қўлам мусулмон Шарқда ушбу асар муҳим таълим манбаи сифатида ўқитил-ганидан далолат беради.

“Таъвилот ал-Қуръон” асарида муаллиф ўз даврида фаолият юритган мўътадиллик, хорижийлик, рофизийлик, каромийлик, жаҳ-мийлик ва мушаббиха каби адашган оқимлар-нинг бузғунчи ғоя ва даъволарини ақлий ҳамада нақлий далиллар асосида атофлича таҳлил қилиб, уларга илмий раддиялар берган.

Жамиятда ижтимоий-маънавий барқа-рорлигини издан чиқаришга уринаётган дин-ниқобдаги мутаассиб гуруҳларнинг ғоя-вий-тарихий илдишлари юқоридagi оқимларга бориб тақалишини инобатга олсак, мазкур асар экстремизм ва радикализмга қарши “Жаҳолат-га қарши маърифат” таъмоили асосида кура-шишда ўта муҳим манба бўлиб хизмат қилади.

Мотуридийлик таълимоти тарих давомида олимлар, манбалар ва мадрасалар орқали, яъни соф илмий йўл билан ёйилган. Имом Моту-ридий яшаган сомонийлар даври (IX-X асрлар) да таълимот асосан Мовароуннахрнинг Са-марқанд, Бухоро, Насаф ва Кеш шаҳарларида ҳамда Хўросоннинг Балх ва Нишопур каби ил-мий марказларида ўрганилган.

Бугун мотуридийлик таълимоти Мар-казий Осиё, Туркия, Жанубий Осиё, Яқин Шарқ ва Болқон яриморлидаги 20 дан орт-тиқ

мамлакатда кенг тарқалган. Айрим тадқиқот-ларга кўра, дунё мусулмонларининг тахминан учдан бир қисми эътиқодий масалаларда мо-туридийлик мактабига эргашади. Бу эса унинг ислом оламидаги энг йирик ва таъсирли ақида-вий таълимотлардан бири эканини кўрсатади.

Мустақиллик йилларида юртимизда буюк аждодлар меросини ўрганиш давлат сиёсати даражасига кўтарилди. 2000 йилда Имом Мо-туридий таваллудининг 1130 йиллиги мамла-катимизда кенг нишонланиб, Самарқанддаги Чоқардиза қабристонига аллома хотирасига муҳташам макбара бунёд этилди.

Бой маънавий меросни тадқиқ этишнинг юксак босқичи

Янги Ўзбекистонда аждодлар бой маъна-вий меросини эъзозлаш ва чуқур тадқиқ этиш сиёсати юксак босқичга кўтарилди. Прези-дентимиз ташаббуси билан 2020 йилда Имом Мотуридий халқаро илмий-тадқиқот маркази-нинг ташкил этилиши бу йўлдаги энг муҳим амалий қадамлардан бўлди.

Ушбу хайрли ишларнинг мантикий даво-ми сифатида давлатимиз раҳбарининг “Имом Мотуридий таваллудининг 1155 йиллигини кенг нишонлаш тўғрисида”ги қарорига муво-фиқ, 2025 йил 29-30 апрель кунлари Самарқанд шаҳрида “Мотуридийлик — бағрикенглик, мўътадиллик ва маърифат таълимоти” мавзу-сида нуфузли халқаро конференция ўтказилди.

Унда 25 мамлакатдан 70 га яқин вазирлар, таниқли олимлар, муфтийлар, мотуридий-

шунос мутахассислар ҳамда 200 дан орт-тиқ маҳаллий эксперт иштирок этди. Тадбирда дунёда ўзаро нафрат ва мутаассиблик руҳидаги қарашлар кучаяётган бир шароитда мотури-дийлик таълимотининг замонавий аҳамияти-ни очиб берувчи тадқиқотларни кенгайтириш тақдир илгари сурилди.

2026 йилга келиб, марказ фаолияти фақат фундаментал тадқиқотлар билан чекланмай, за-монавий технологиялар билан интеграциялаши-ди. Халқаро миқёсдаги ҳамкорлик тубдан янгиланди. Ўтган йилларда тўпланган академик тажриба жо-рий йилга келиб глобал лойиҳалар, рақамлашти-риш, кенг қўламли халқаро интеграция ва амалий натижадорликка айланди.

Жорий йил 7-11 июль кунлари эса ilk бор “Ислом цивилизацияси I Халқаро форуми: тинчлик, бағрикенглик ва илм-маърифат йўли” анжумани ташкил этилди. Унда 50 га яқин дав-лат ва 8 та халқаро ташкилотдан қарийб 300 нуфузли меҳмон қатнашди. Форум доира-сида “Имом Мотуридий мероси: бағрикенглик, тинчлик, маърифат, мўътадиллик ва ақл-идрок пойдевори” мавзусида халқаро конференция ўтказилиб, таълимотнинг глобал ҳавфсизлик ва маърифий тараққиётдаги ўрни атофлича муҳокама қилинди.

Тошкент, Самарқанд ва Термиз шаҳарлари-да ўтказилган ушбу форум аждодлар меросини ўрганиш, асраш ва халқаро ҳамжамиятга ет-казиш борасидаги давлат сиёсати сифати жиҳа-тидан янги босқичга чиққанини намоён этди.

Бугун Имом Мотуридий халқаро илмий-тадқиқот маркази томонидан мотуридийлик таълимотининг илмий меросини чуқур тадқи-қот этиш ва халқимизга етказиш борасида сал-моқли ишлар қилинмоқда. Жунладан, аллома-нинг шоҳ асари “Китоб ат-тавҳид”нинг ягона қўлёзмаси ва замонавий нашрларини қиёсий ўрганиш асосида янги илмий наشري тайёр-ланди. Шунингдек, “Китоб ат-тавҳид” ҳамда “Таъвилот ал-Қуръон” асарлари ўзбек тилига ilk бор тўлиқ таржима қилинди.

Марказ томонидан 2020-2026 йилларда ил-мий-маърифий йўналишда 3 та илмий-танқидий матн, 85 та китоб ва 73 та рисола нашр этилди. Худудларда “Жаҳолатга қарши маърифат” ши-ори остида 2000 дан зиёд тадбир ўтказилди. Мотуридийлик таълимотига оид 500 дан орт-тиқ медиамаҳсулот (кўрсатув, аудио-видеоролик,

интервью, подкаст) ва Имом Мотуридий ҳикмат-лари акс этган 50 дан зиёд материал тайёрланиб, маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот восита-лари ҳамда ижтимоий тармоқларда эълон қилинди.

Халқаро ҳамкорлик доирасида 20 та ан-жуман, 25 та учрашув, 200 та илмий семинар, 52 та хорижий хизмат сафари ва хориждаги ва-тандошлар учун 45 та мулоқот ташкил этилиб, 17 та икки томонлама англашув меморандуми имзоланди.

Мустақиллик шарофати билан обод қилин-ган Чоқардиза қабристонини мажмуасида ҳозир кенг қўламли бунёдкорлик ва реконструкция ишлари бажарилимоқда. Зиёратгоҳ худуди кен-гайтирилиб, ягона меъморий ансамбль шакл-лантирилимоқда. Лойиҳага кўра, Имом Моту-ридий макбараси янада улугвор қиёфада қайта қад ростлади. Маъмуа атрофида муҳташам масжид ва аллома меросини намоийш этувчи инновацион музей барпо этилмоқда.

Халқаро ташаббуслар

Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази, Имом Бухорий, Имом Мотуридий, Имом Термизий марказлари ҳамда мутасадди ташкилотлар ҳамкорлигида “Тамаддун” лойи-ҳаси концепцияси ва қўшма дастури ишлаб чиқилди.

2025 йил сентябрда БМТ Бош Ассамблея-сининг 80-сессиясида Президентимиз Имом Бухорий, Имом Термизий ва Имом Мотуридий-нинг бой илмий-маънавий меросини БМТ каби халқаро майдонларда кенг тақдим этиш ташаб-бусини илгари сурди.

Ўтган йил октябрда Самарқанд шаҳрида ўтказилган ЮНЕСКО Бош конференцияси-нинг 43-сессиясида Президентимиз Ислом цивилизацияси маркази, Имом Бухорий, Имом Термизий ва Имом Мотуридий халқаро ил-мий-тадқиқот марказлари салоҳиятидан бир-галикда фойдаланиш, илм-фан, таълим ва ма-даниятлараро мулоқот орқали бағрикенглик, ўзаро ҳурмат ва ҳамжиҳатлиқни мустаҳкамлаш зарурлигини таъкидлади.

Мазкур ташаббуслар аллоمالаримиз-нинг бой меросини халқаро майдонларда намоён этиш, Ислом цивилизациясининг ма-даний-маърифий ва илмий моҳиятини илгари суриш, халқаро ҳамкорлиқни мустаҳкамлаш хизмат қилади.

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока”
газеталари тахририяти” ДМ

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Қаблхона: (71) 233-56-33
Эълолар бўлими: (71) 233-70-98

Тахририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета тахририят компьютер марказида сақлаланди.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК масъул.
Босмахона телефони: (71) 233-11-07.

Е-mail: info@yuz.uz
Веб-сайт: www.yuz.uz (71) 233-47-05

Девонхона ва ишлов телефони:
(71) 233-56-60

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2025 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма Г-946.

Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А2.
Баҳоси келишилган нархда.

“ШАРҚ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Аслиддин Абдуразоқов
Мусахҳх: Шерзод Маҳмудов
Дизайнер: Зафар Рўзиев

Манзилимиз:
100060, Тошкент шаҳри,
Шарҳисабз кўчаси, 85-уй

ЎЗА якуни — 02:47 Топширилди — 03:25